

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

ALİ MƏHKƏMƏSİNİN

BÜLLETENİ

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzayev
M.A.Ağazadə
B.H.Əsədov
Z.M.Quliyev
V.Ə.İbayev
Ə.M.Rüstəmov
F.Y.Səməndərov
A.M.Qasımov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Yusif Səfərov küç.14
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Rəsmi sənədlər

Ali Məhkəmənin Plenemu.....2
Ali Məhkəmədə 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi yad edilmişdir.....5

Cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsinə əsasən, həmin maddədə göstərilən şəxslər hərbi hissəni hər dəfə on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan müddətə təkrarən özbaşına buraxıb getdikdə, bu hal cəza təyini zamanı cəzanı ağırlaşdıran hal kimi nəzərə alınmalıdır.....7
Barəsində təqsirli bilindiği maddə əsasında müvafiq cəza təyin edilməklə ittiham hökmü çıxarılmış və anlaşıqlı istisna etməyən psixi xəstəliyə tutulduğuna görə həmin hökmə Azərbaycan Respublikası CM-nin 22-ci maddəsinə əsasən tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilmiş şəxsin vəziyyətinin yaxşılaşması onun cəzadan azad edilməsi üçün əsas ola bilməz.....10
“Azərbaycan dilini bilməmək” məfhumu ilə “Azərbaycan ədəbi dilini mükəmməl bilməmək” məfhumu eyniləşdirilə bilməz14
Cinayət qanununun bir neçə maddəsi ilə məhkum olunan şəxsin cəzasının apellyasiya məhkəməsi tərəfindən maddələrdən biri üzrə artırılması bütün hallarda məhkuma təyin olunmuş yekun cəzanın ağırlaşdırılması demək deyildir16

Mülki işlər üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Şəxsin Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə aldığı yaralar nəticəsində sonradan vəfat etməsi faktı həmin şəxsə “Şəhid” statusunun və bununla bağlı güzəşt və imtiyazların verilməsi üçün əsasdır.19
Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üzrə icraatın başlanması üçün əsas olan həlledici material iş məhkəmədə baxılarkən mövcud, lakin məhkəməyə məlum olmamalıdır.....24
Qərardad prosessual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarıldığına görə ləğv edilmişdir.....27
Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-ci maddələrinin düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğvinə səbəb olmuşdur31
Məhkəmə qətnaməsi qəbul ediləndə valideynlər öz uşaqlarının övladlığa götürülməsi barədə verdikləri razılığı geri götürə bilərlər.....35
Paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 220-ci maddəsinin tətbiqi məsələsi 39

Beynəlxalq əlaqələr

Beynəlxalq əlaqələr 42

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mətbəəsində yığılaraq
25 fevral 2010-cu il tarixdə 52 səhifə həcmində çap olunmuşdur.

Tirajı 1000 ədəd

Ünvan: Yusif Səfərov küç.14

1193-cü məhəllə

Tel: 497-17-17 (daxili nömrə 81-79)

ALİ MƏHKƏMƏNİN PLENEMU

25 yanvar 2010-cu ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu olmuşdur.

Ali Məhkəmənin sədri Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, ötən il ölkəmizdə bütün sahələri əhatə edən inkişaf məhkəmə-hüquq sahəsində də davam etdirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin fərmanına uyğun olaraq Ali Məhkəmədə informasiya texnologiyaları şöbəsi yaradılmış, maddi-texniki baza möhkəmləndirilmişdir. Ali Məhkəmədə baxılan işlərin keyfiyyəti yaxşılaşmışdır. Əvvəlki illərlə müqayisədə 2009-cü il ərzində vətəndaşların hüquqlarının məhkəmə müdafiəsinin səviyyəsi yüksəlmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri eyni zamanda qanunun aliliyinin və məhkəmə

hakimiyyətində şəffaflığın təmin olunması, insan hüquq və əsas azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində məhkəmələrin qarşısında duran vəzifələrdən danışmışdır.

Plenumda Ali Məhkəmənin məhkəmə kollegiyaları sədrlərinin 2009-cü ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyətinə dair məlumatları dinlənilmişdir.

Qeyd edilən məlumatlarla əlaqədar Plenumda geniş müzakirələr və təhlillər aparılmışdır.

Məruzə edən kollegiya sədrləri 2009-cü ildə məhkəmə kollegiyalarının fəaliyyətində nəzərə çarpacaq irəliləyiş olduğunu qeyd etmişlər.

Norveç Krallığının Ədliyyə və Polis İşləri üzrə naziri Ali Məhkəmənin Sədri ilə görüşmüşdür

2010-cu il fevralın 8-də ölkəmizdə səfərdə olan Norveç Krallığının Ədliyyə və Polis İşləri üzrə naziri Knut Storbergetin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə sistemi, hakimlərin seçki proseduru, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir. Ali Məhkəmənin sədri İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi ilə işgüzar əlaqələrdən, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Konvensiyasının öyrənilməsindən və tətbiqindən, Avropa Birliyinin üzvü olan ölkələrlə, həmçinin Norveç Krallığı ilə məhkəmə hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyindən danışmış, nazirliyin nümayəndə heyəti ilə ötən ilin noyabr ayında olan görüşünü xatırlatmışdır.

Norveç Krallığının Ədliyyə və Polis İşləri üzrə naziri Knut Storberget Azərbaycanın məhkəmələrinin müstəqilliyi, səlahiyyətləri ilə əlaqədar yaradılan şəraitlə, məhkəmə sisteminin müasirləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərlə maraqlanmış, qarşılıqlı əlaqələrin davam etdiriləcəyini vurğulamışdır.

Norveçli qonaqlar Ali məhkəmənin yüksək statusuna uyğun yeni inzibati binasını gəzmiş, məhkəmə tarixi muzeyinə baxmış, hakimlərin iş şəraiti ilə tanış olmuşlar. Bu tanışlıqdan məmnun qaldıqlarını bildirmişlər.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə görə Norveç Krallığının Ədliyyə və Polis İşləri üzrə naziri Knut Storbergetə və nümayəndə heyətinin üzvlərinə təşəkkürünü bildirmiş və işlərində uğurlar arzulamışdır.

Ali Məhkəmənin mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasında və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasında 2009-cu ildə baxılmış işlər və daxil olmuş müraciətlər 2008-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə artmışdır. Mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasında 14,6 faiz, iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasında 28,9 faiz artma müşahidə olunmuşdur. Cinayət işləri üzrə məhkəmə kollegiyasında isə 7,7 faiz, hərbi işlər üzrə məhkəmə kollegiyasında 13,1 faiz azalma qeydə alınmışdır. Ümumiyyətlə, Ali Məhkəməyə daxil olmuş işlərin sayı 10,8 faiz artmışdır.

Əgər 2008-ci ildə Ali Məhkəmədə cəmi 4 min 388 işə baxılmışdırsa, 2009-cu ildə 4 min 862 işə baxılmışdır. Bu da 2008-ci ildə baxılmış işlərlə müqayisədə 474 (10,8 faiz) iş çoxdur. Ali Məhkəmənin Plenumunun 2008-ci ildə 6, 2009-cu ildə isə 4 iclası keçirilmişdir.

2009-cü ildə Ali Məhkəmədə vətəndaşların ərizə və şikayətlərinə, digər müraciətlərinə baxılmasına, onlara hüquqi cəhətdən əsaslı və düzgün cavab verilməsinə diqqət artırılmışdır.

Ali Məhkəməyə edilən müraciətlərdə azalma müşahidə olunmuşdur. 2008-ci ildə Ali Məhkəməyə 22 min 320 müraciət edilmişdirsə, 2009-cü ildə 21 min 162 müraciət edilmişdir ki, bu da 1 min 158 (5,1 faiz) müraciət azdır. Əlavə kassasiya şikayəti ilə bağlı müraciətlər isə 4,9 faiz azalmışdır.

Plenumda qeyd edilmişdir ki, bütün bunlar aşağı instansiya məhkəmələrinin əvvəlki illərə nisbətən çıxardıqları qərarlarda qanunvericiliyin daha düzgün tətbiq edilməsi sayəsində mümkün olmuşdur.

Plenumda Ali Məhkəmənin 2010-cu ilin I yarısına dair iş planı təsdiq edilmişdir.

Plenum konkret cinayət və mülki işlərə də baxmışdır.

Plenum müzakirə olunan məsələlər və baxılmış işlər barədə müvafiq qərarlar qəbul etmişdir.

Azərbaycanın məhkəmə orqanları ilə Avropa Məhkəməsi arasında əməkdaşlıq yüksək qiymətləndirilmişdir

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayevin və Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti yanvarın 28-dən 30-dək Fransanın Strasburq şəhərində işgüzar səfərdə olmuşlar.

Bu iki qurumun mətbuat xidmətlərinin birgə məlumatında bildirilir ki, nümayəndə heyəti səfər çərçivəsində İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin sədri Jan-Pol Kosta ilə görüşmüşdür.

Qonaqları salamlayan sədr Jan-Pol Kosta rəhbərlik etdiyi qurum ilə Azərbaycanın məhkəmə orqanları arasında qarşılıqlı əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirmişdir. O, Avropa Konvensiyasının nəzarət mexanizminə dəyişiklikləri nəzərdə tutan 14-cü protokolun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar Avropa Məhkəməsinə daxil olan şikayətlərin öyrənilməsi prosedurunun təkmilləşdirilməsinə, onlara baxılma mexanizminin sadələşdirilməsinə dair məlumat vermiş, bu qurumun fəaliyyətinin effektivliyinin bir çox hallarda milli məhkəmə orqanlarının səmərəli işindən asılı olduğunu vurğulamışdır.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri F.Abdullayev Azərbaycanın yüksək məhkəmə orqanlarının Avropa Məhkəməsinin təcrübəsinə böyük diqqət yetirdiklərini və öz hüquqi mövqelərinin əsaslandırılması zamanı Strasburq Məhkəməsinin qərarlarına mütəmadi surətdə istinad etdiklərini

bildirmişdir. Ali Məhkəmənin sədri R.Rzayev son illər respublikamızda aparılmış hüquqi islahatlardan bəhs etmiş, Avropa

Məhkəməsinin təcrübəsinə Ali Məhkəmədə də böyük diqqət yetirildiyini, bu təcrübənin iş prosesində geniş tətbiq olunduğunu söyləmişdir. Görüşdə Avropa Məhkəməsinin hakimi Xanlar Hacıyev də iştirak etmişdir.

Daha sonra Avropa ölkələrinin konstitusiyaya məhkəmələri və ali məhkəmələrinin sədrlərinin və hakimlərinin iştirakı ilə Avropa Məhkəməsinin 2010-cu il üzrə məhkəmə ilinin açılışına həsr olunmuş təntənəli iclası keçirilmişdir. Tədbirdə çıxış edən Avropa Məhkəməsinin sədri və hakimləri Avropa Konvensiyasının bütün məhkəmə orqanları üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini və artıq ümumi Avropa məhkəmə təcrübəsinin formalaşdığını qeyd etmişlər.

F.Abdullayev və R.Rzayev beynəlxalq tədbirdə iştirak edən bir sıra xarici ölkələrin müvafiq qurumlarının rəhbərləri ilə görüşmüş, qarşılıqlı əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etmişlər.

tarixi muzeyi və elektron kitabxana ilə tanış olmuşlar.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə sisteminə müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqinə xüsusi diqqət və qayğı göstərdiklərinə, həmçinin əhəmiyyətli

görüşə görə Dünya Bankının Məhkəmə sisteminin müasirləşdirməsi layihəsi üzrə Tapşırıq Qrupunun rəhbəri Deyvid Bernşteynə və həmin layihənin məhkəmə binaları üzrə məsləhətçisi Cerald Takerə minnətdarlığını bildirmiş və gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

ALİ MƏHKƏMƏDƏ 20 YANVAR ŞƏHİDLƏRİNİN XATİRƏSİ YAD EDİLMİŞDİR

2010-cu il yanvarın 15-də Ali Məhkəmədə 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsinə həsr olunmuş yığıncaq keçirilmişdir.

Yığıncaqda çıxış edən Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev bildirmişdir ki, 1990-cı ilin 20 yanvar hadisəsi Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olmuşdur.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusu Azərbaycan xalqına qarşı terror aktı həyata keçirmişdir.

Bu qanlı hadisəyə ilk olaraq öz münasibətini bildirən şəxs ümummilli liderimiz Heydər Əliyev olmuşdur. Ulu öndər faciənin səhərişi günü, yəni 21 yanvar 1990-cı il tarixdə Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək bəyanatla çıxış etmiş, bu faciəni törədən şəxsləri kəskin şəkildə tənqid edərək bu hadisəni hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd hesab etdiyini bildirmişdir. Bu bəyanat tarixi bir bəyanatdır. Ulu öndər ikinci dəfə hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra 20 yanvar şəhidlərinin xatirəsinə əziz tutmuş, onların ailələrinə və zərərçəkənlərə daim qayğı göstərmişdir. Bu gün Azərbaycanda Heydər Əliyev yolu uğurla davam etdirilir. 20 yanvar şəhidlərinin ailələrinə və zərərçəkənlərə dövlət yardımı artırılır.

Qeyd edilmişdir ki, 20 yanvar hadisələrinə hüquqi-siyasi qiymət də Ulu öndərimizin təşəbbüsü ilə verilmişdir. Bu qiymət ümumiləşmiş formada bundan ibarətdir ki, o vaxtkı Moskva Azərbaycana təcavüz edib. Təcavüzdə də məqsəd bu idi ki, Azərbaycan SSRİ-nin tərkibindən

çıxmaq istədiyi üçün cəzalandırılsın. Əlbəttə, hadisənin günahkarlarının da adları açıqlanıb. Moskvanın təcavüzünün qarşısı alınmalıydı, o zamankı respublika rəhbərliyi bu qırğına imkan verməməliydi. Bu hadisəyə görə o dövrdə xalqın azadlıq hərəkatına rəhbərlik edənlər də məsuliyyət daşıyırdı. Moskvanın təcavüz edəcəyini bilərək xalqı qırğına aparan və bu zaman özləri kənarda qalanlar günahkardılar.

Çıxış edənlər bildirmişlər ki, Azərbaycan xalqı 20 yanvarda hərbi, siyasi, mənəvi təcavüzə məruz qalsa da, öz tarixi qəhrəmanlıq ənənələrinə sadıq olduğunu, vətənin azadlığı və müstəqilliyi naminə ən ağır sınaqlara sinə gərmək, şəhid vermək əzmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 1990-cı ilin qanlı

yanvarında Azərbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları özlərinin fədakarlığı, şəhidliyi ilə xalqımızın qəhrəmanlıq salnaməsinə parlaq səhifə yazdılar. Bu gün də Azərbaycan xalqı canlarından keçən övladları ilə fəxr edir.

Dünya Bankının nümayəndələri Ali Məhkəmədə olmuşlar

2010-cu il yanvarın 26-da ölkəmizdə səfərdə olan Dünya Bankının Məhkəmə Sisteminin müasirləşdirilməsi layihəsi üzrə Tapşırıq Qrupunun rəhbəri Deyvid Bernşteyn və həmin layihənin məhkəmə binaları üzrə məsləhətçisi Cerald Taker Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzeyavlə görüşmüşlər.

Ali Məhkəmənin sədri müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqindən, xüsusilə, Ali Məhkəmədə elektron kargüzarlıq və sənəd dövriyyəsi, proseslərin idarəetmə sisteminin tətbiqindən və proseslər barədə məlumatların elektron informasiya köşkü vasitəsi ilə alınmasının əhəmiyyətindən danışmışdır. Mütərəqqi informasiya texnologiyalarının Ali Məhkəmədə tətbiq olunmasının zəruriliyini qeyd edən Ali Məhkəmənin sədri bildirmişdir ki, indi əsas məsələ istifadəçilərdə müasir informasiya texnologiyalarından yararlanmaq bacarığını və vərdişlərini yaratmaqdır.

Ali Məhkəmənin İnformasiya texnologiyaları şöbəsinin müdiri Mehman

İbrahim informasiya texnologiyalarının tətbiqi zamanı qarşıya çıxan problemlərdən söz açmışdır.

Məhkəmə sisteminin müasirləşdirilməsi layihəsi üzrə Tapşırıq Qrupunun rəhbəri Deyvid Bernşteyn Ali Məhkəmədə yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqindən razı qaldığını bildirmişdir. O, vurğulamışdır ki, layihə çərçivəsində məhkəmə sisteminə müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə bağlı sənədlərin və baxılacaq işlərin idarə olunmasında daha təkmil elektron sistemin yaradılmasını nəzərdə tutan yeni layihə hazırlanacaqdır.

Qonaqlar Ali Məhkəmənin yüksək statusuna uyğun yeni inzibati binasını gəzmiş, hakimlərin iş şəraiti, məhkəmə

Litvalı qonaqlar Ali Məhkəmənin yeni inzibati binasını gəzmiş, hakimlərin iş şəraiti və məhkəmə tarixi muzeyi ilə tanış olmuşlar.

Əlirza Kərimov Azərbaycanın

məhkəmə sisteminə göstərdikləri diqqətə görə litvalı qonaqlara minnətdarlığını bildirmiş və gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

CİNAYƏT İŞLƏRİ ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsinə əsasən, həmin maddədə göstərilən şəxslər hərbi hissəni hər dəfə on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan müddətə təkrarən özbaşına buraxıb getdikdə, bu hal cəza təyini zamanı cəzanı ağırlaşdıran hal kimi nəzərə alınmalıdır

Sumqayıt hərbi məhkəməsinin 25 avqust 2009-cu il tarixli hökmü ilə A.B.Nəsirov Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib 7 (yeddi) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Hökmə əsasən, Aysəddin Bəyoğlan oğlu Nəsirov ona görə təqsirli bilinmişdir ki, o, Sumqayıt şəhəri, H.Z.Tağıyev qəsəbəsində dislokasiya olunmuş "N" saylı hərbi hissədə gizir rütbəsində tank komandiri vəzifəsində hərbi xidmətdə olarkən 3 iyun 2009-cu il tarixdən 27 iyun 2009-cu il tarixədək və 30 iyun 2009-cu il tarixdən 29 iyul 2009-cu il tarixədək, yəni hər dəfə on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan müddətə hərbi hissənin özbaşına buraxıb getmişdir.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyasının 6 oktyabr 2009-cu il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamını məhkəmə baxışında müdafiə etmiş prokuror tərəfindən hökmdən verilmiş apellyasiya protesti təmin edilmədən, hökm isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Bu qərardan dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin qərarın ləğv edilməsini, işin isə yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya protesti belə əsaslandırılmışdır ki, məhkəmələr əsassız olaraq təqsirləndirilən şəxsin əməlinin hüquqi tövsifi zamanı onun cinayəti təkrar törətməsini cəzanı ağırlaşdıran hal kimi nəzərə almamış və nəticədə ona bu hala uyğun olmayan cəzanın təyin edilməsi barədə səhv nəticəyə gəlmişlər.

Belə ki, kassasiya protestində qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan Respublikası CM-

nin 16.1-ci maddəsinə əsasən bu Məcəllənin eyni maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayətin iki dəfə və ya iki dəfədən çox törədilməsi, cinayətin təkrar törədilməsi kimi qiymətləndirilməlidir. Qanunun bu tələbinə əməl etməyən məhkəmələr düzgün olmayaraq hesab etmişlər ki, bu hal A.B.Nəsirovun cəzasını ağırlaşdıran hal kimi ona görə nəzərə alın bilməz ki, həmin hal onun təqsirli bilindiği CM-nin 333.3-cü maddəsinin dispozisiyasında tövsifedici əlamət kimi göstərilmişdir. Protestin digər dəlilinə görə, məhkum A.B.Nəsirova cəza təyini məsələsini müzakirə edən birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri CM-nin 58.3-cü və 59.1.1-ci maddələrinə istinad etsələr də, həmin maddənin tələblərini düzgün təfsir etməmişlər.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyası cinayət işinin materiallarını öyrənib kassasiya protestinin dəlillərini müzakirə edərək və həmin protestin təmin edilməsi haqda dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyərək hesab etmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə kassasiya protesti təmin edilməli, A.B.Nəsirovun barəsindəki Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyasının 6 oktyabr 2009-cu il tarixli qərar isə – ləğv edilməklə iş yeni apellyasiya baxışına təyin edilməlidir.

Belə ki, A.B.Nəsirovun "N" saylı hərbi hissədə gizir rütbəsində tank komandiri vəzifəsində hərbi xidmətdə olarkən 3 iyun 2009-cu il tarixdən 27 iyun 2009-cu il tarixədək və 30 iyun 2009-cu il tarixdən 29 iyul 2009-cu il tarixədək, yəni hər dəfə on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan

müddətə hərbi hissənin özbaşına buraxıb getməsi məhkumun şəxsi etirafı ilə yanaşı şahidlərin ifadələri, hərbi hissə komandirinin əmrlərindən çıxarışlarla və iş üzrə toplanmış digər sübutlarla tam təsdiq edilmişdir.

İbtidai araşdırma zamanı qanuni üsullarla toplanmış, birinci instansiya məhkəməsi baxışında, tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmış sübutlara Azərbaycan Respublikası CPM-nin 145.1-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq mənsubiyyəti, mötəbərliyi və mümkünliyi üzrə qiymət verən məhkəmələr A.B.Nəsirovun, ona ittiham olunmuş cinayət əməllərini törətməsi haqda əsaslı nəticəyə gəlmiş və onun bu əməllərini Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsi ilə düzgün tövsif etmişlər.

Kassasiya protestinin artıq yuxarıda qeyd olunan məzmunundan da görüldüyü kimi, məhkəmələrin gəldikləri bu nəticələr dövlət ittihamçısı tərəfindən də mübahisə edilməmişdir.

Bununla belə, kassasiya protestinin dəlillərinə cavab verilməsi üçün məhkəmə kollegiyası cinayət qanunu normalarının tələblərinə müvafiq etməyi və həmin normalara təfsir verilməsini məqsəduyğun hesab etmişdir.

Belə ki, cinayət işinin materiallarına əsasən, A.B.Nəsirov hər dəfə on gündən artıq, lakin bir aydan çox olmayaraq hərbi hissəni özbaşına tərk etdiyinə görə təqsirli bilinib məhkum olunmuş və onun əməlləri Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət kimi qiymətləndirilmişdir.

Cinayət Məcəlləsinin 333.3-cü maddəsinə əsasən, zabıt heyətindən olan şəxsin, gizirin və ya kontrakt üzrə xidmət edən şəxsin hərbi hissəni tərk etməsi, habelə üzrlü səbəblər olmadan xidmət yerinə vaxtında qayıtmaması on gündən artıq, lakin bir aydan artıq olmadıqda, yaxud bir il ərzində təkrarən on gündən az, lakin üç gündən çox olduqda, maddədə göstərilən şəxslərin həmin maddə ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələrinə səbəb olur.

Cinayət qanununun bu normasının təhlili göstərir ki, qanunverici CM-nin 333.3-cü maddəsində sadalanan şəxslərin həmin maddə ilə məsuliyyətə cəlb edilmələri üçün

hərbi hissəni özbaşına tərk etmə müddətlərindən asılı olaraq biri-birindən fərqlənən iki növ əməlin törədilməsini nəzərdə tutur: birinci – hərbi hissəni on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayaraq hərbi hissəni özbaşına tərk etmə (xidmət yerinə qayıtmama), ikincisi isə - bir il ərzində təkrarən on gündən az, lakin üç gündən çox müddətdə hərbi hissəni özbaşına buraxıb getmə. Görüldüyü kimi, birinci halda əməlin CM-nin 333.3-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayət kimi qiymətləndirilməsi üçün hərbi hissəni on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan müddətdə özbaşına tərk etmə kifayət edir və belə əməlin qeyd olunan maddə ilə ixtisaslaşdırılması üçün hərbi qulluqçunun (zabıtın, gizirin və s.) təkrarən hər hansı bir müddətdə hərbi hissəni özbaşına buraxıb getməsinin müəyyən olunması tələb olunmur.

İkinci halda isə hərbi hissəni on gündən az, lakin üç gündən çox müddətə hərbi hissəni özbaşına buraxıb getmiş zabıtın, gizirin, miçmanın, müddətdən artıq hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçunun və ya kontrakt üzrə xidmət edən şəxsin əməlinə CM-nin 333.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin yaranması üçün həmin şəxslər tərəfindən eyni əməlin bir il ərzində təkrarən törədilməsi mütləqdir.

Bu isə o deməkdir ki, maddənin dispozişiyasında göstərilən təkrarlıq əlaməti yalnız hərbi hissəni üç gündən çox, lakin on gündən az müddətə özbaşına tərk etmə hallarına aiddir.

Bu baxımdan, məhkəmə kollegiyası belə qənaətə gəlmişdir ki, Azərbaycan Respublikası CM-nin 333.3-cü maddəsində sadalanan şəxslər hərbi hissəni on gündən çox, lakin bir aydan artıq olmayan müddətə tərk özbaşına buraxıb getmə əməllərini iki və ya daha çox törətdikləri halda, onların əməlləri həmin maddə ilə tövsif edilməklə cinayətlərin təkrar törədilməsi Azərbaycan Respublikası CM-nin 16.1 və 61.1.1-ci maddələrinin tələblərinə müvafiq olaraq cəzanı ağırlaşdıran hal kimi nəzərə alınmalıdır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 16.1-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, bu Məcəllənin eyni bir maddəsi ilə nəzərdə

Litva Seimasının aparatının əməkdaşları Ali Məhkəmədə olmuşlar

2010-cu il yanvarın 26-da ölkəmizdə səfərdə olan Litva Seimasının aparatının əməkdaşları- Alvidas Lukoşaitis və Yuliyus Glebovas və Yonas Çekuolis Ali Məhkəmə aparatının rəhbəri vəzifəsini icra edən Əlirza Kərimovla görüşmüşlər.

Əlirza Kərimov Avropa İttifaqının Avropa Qonşuluq Siyasəti (AQS) çərçivəsində maliyyələşdirilən "Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə texniki dəstək" adlı "Twinning" layihəsinin həyata keçirilməsinə dair 2008-ci il noyabrın 24-25-də Bakıda keçirilmiş tenderin qalibinin Litva Respublikası elan olunduğuna görə qonaqları təbrik etmiş, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə onlara ətraflı məlumat vermişdir.

Alvidas Lukoşaitis qeyd etmişdir ki, 2009-cu il iyulun 27-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, Litva

Respublikasının Seiması və Avropa Komissiyası arasında "Twinning" layihəsinin həyata keçirilməsinə dair müqavilə imzalanmışdır. Səfərimizin məqsədi də layihə üzrə fəaliyyət planı çərçivəsində Avropa İttifaqının təcrübəsindən yararlanaraq Azərbaycan Respublikası üçün qanunvericilik prosesində münasib "erkən xəbərdarlıq" modelinin müəyyən olunması və Milli Məclisin qanun qüvvəli aktlar barədə davamlı şəkildə məlumatlandırılması mexanizminin işlənilib hazırlanmasıdır.

Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərində Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı BMT Konvensiyası və Əlavə Protokollarının həyata keçirilməsinə nəzarət üçün mümkün mexanizmlər üzrə Açıq Hökumətlərarası Ekspert Qrupunun 2-ci müşavirəsi keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimi Ə.S.Seyfəliyev Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin müraciətinə əsasən Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində 25-26 yanvar 2010-cu il tarixlərdə Vyana şəhərində keçirilən Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı BMT Konvensiyası və Əlavə Protokollarının həyata keçirilməsinə nəzarət üçün mümkün mexanizmlər üzrə Açıq Hökumətlərarası Ekspert Qrupunun 2-ci müşavirəsində iştirak etmişdir.

Göstərilən müşavirə BMT-nin üzv-dövlətlərinin Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə üzərlərinə götürdükləri öhdəliklərin yerinə yetirilib-yetirilməməsi məsələsinə baxılması, bu öhdəliklərə riayət olunmasına nail olma yollarının müzakirəsi məqsədi ilə keçirilirdi.

Həmin iclaslarda Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı mübarizə üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlər üzrə çıxışlar edilmiş, müzakirələr aparılmış, bir sıra dəyərli fikirlər söylənilmişdir.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvləri diskussiyalarda və dinləmələrdə yaxından iştirak edərək öz növbəsində Respublikamızda Transmilli Mütəşəkkil Cinayətkarlığa qarşı görülən işlər barədə məlumat vermişlər. Görüşlər zamanı məhkəmələrin bu sahədə üzərlərinə düşən vəzifələrdən, həmin vəzifələri yerinə yetirməsi yollarından danışılmış, bunlar barədə fikir mübadiləsi aparılmış, cinayətkarlığa qarşı mübarizənin səmərələndirilməsində beynəlxalq əməkdaşlığın əhəmiyyəti xüsusi ilə vurğulanmışdır.

tutulmuş cinayətlərin iki dəfə və ya iki dəfədən çox törədilməsi cinayətin təkrar törədilməsi hesab edilir.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 61.1.1-ci maddəsində cinayətlərin təkrar törədilməsi cəzanı ağırlaşdıran hal nəzərdə tutulmuşdur.

Lakin, istər birinci, istərsə də apelyasiya instansiyası məhkəmələri qəbul etdikləri yekun məhkəmə aktlarında A.B.Nəsirov tərəfindən ona istinad olunan maddə ilə tövsif oluna bilən iki müstəqil əməlin törədilməsinə əhəmiyyət verməmiş və bunun nəticəsi olaraq iş üzrə cəzanı ağırlaşdıran halın müəyyən edilməməsi barədə səhv nəticəyə gələrək onun barəsində cəza tədbiri seçərkən cinayətlərin təkrar törədilməsi kimi cəzanı ağırlaşdıran halı nəzərə almamışlar.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 58.3-cü maddəsinin müddəaları isə tələb edir ki, cəza təyin edilərkən cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, təqsirkarın şəxsiyyəti, o cümlədən cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar, habelə təyin edilmiş cəzanın şəxsin islah olunmasına və onun ailəsinin həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınsın.

Belə olan halda məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin dəlilləri ilə razılaşaraq belə nəticəyə gəlmişdir ki, A.B.Nəsirova cəza,

yuxarıda təhlil edilən, cəzanı ağırlaşdıran hal nəzərə alınmadan təyin edildiyindən, hazırkı iş üzrə Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyasının 6 oktyabr 2009-cu il tarixli qərarı ləğv edilməli, iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə qaytarılmalıdır.

Məhkəmə kollegiyası A.B.Nəsirov barəsində bu və ya digər cəzanın tətbiq edilməsini əvvəlcədən həll etmədən hesab etmişdir ki, yeni apellyasiya baxışı zamanı CM-nin 58.3-cü maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq işin bütün halları, o cümlədən məhkumun şəxsiyyətini səciyyələndirən, habelə cəzanı ağırlaşdıran və yüngülləşdirən hallar bir daha müzakirə edilməklə, A.Nəsirova bu halların məcmusuna uyğun olan qanuni və ədalətli cəza təyin edilməlidir.

Göstərilənlərə əsasən, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyasının 17 dekabr 2009-cu il tarixli qərarı ilə kassasiya protesti təmin edilmiş və A.B.Nəsirovun barəsindəki Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hərbi məhkəmələrin işləri üzrə məhkəmə kollegiyasının 6 oktyabr 2009-cu il tarixli qərarı ləğv edilərək iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə qaytarılmışdır.

Barəsində təqsirli bilindiği maddə əsasında müvafiq cəza təyin edilməklə ittiham hökmü çıxarılmış və anlaşıqlı istisna etməyən psixi xəstəliyə tutulduğuna görə həmin hökmlə Azərbaycan Respublikası CM-nin 22-ci maddəsinə əsasən tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilmiş şəxsin vəziyyətinin yaxşılaşması onun cəzadan azad edilməsi üçün əsas ola bilməz

Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 6 noyabr 2007-ci il tarixli hökmü ilə S.Ə.Ələkbərov Azərbaycan Respublikası CM-nin 181.3.1, 29,181.3.1 və 228.3-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək barəsində həmin Məcəllənin 62-ci maddəsi tətbiq edilməklə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən, cinayətlərin məcmuğu üzrə, cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə qəti olaraq 8 (səkkiz) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir. Məhkəmə həmçinin CM-nin 93.1.3-cü maddəsinə əsasən S.Ə.Ələkbərovun həmin Məcəllənin 22-ci maddəsinin təsiri altına düşdüyündən ona ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicə təyin etmiş, hökmün icrasının isə ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicədən başlanmasını qərara almışdır. Eyni zamanda məhkəmə təqsirləndirilən şəxsin cəzasının əvvəlini 25 yanvar 2007-ci il tarixdən hesablamışdır.

Birinci instansiya məhkəməsi S.Ə.Ələkbərovun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edərək məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının 28 avqust 2007-ci il tarixli rəyinə əsaslanmışdır. Həmin rəydən göründüyü kimi, S.Ə.Ələkbərovda «baş beyin üzvi zədələnməsinin qalıq əlamətləri, veqetativ damar krizlər və şəxsiyyətin psixopatizasiyası nevroitik depressiya ilə» müəyyən olunur. O, ittiham olunan əmələ görə anlaşıqlı hesab edilməlidir. Lakin, psixiatrik müayinənin nəticələrinin təhlili belə qərara gəlməyə əsas verir ki, S.Ə.Ələkbərovda olan şəxsiyyət dəyişikliyi nəticəsində o, ittiham olunan əməl dövründə öz əməlinin faktiki xarakterini, ictimai təhlükəliliyini tam həcmdə dərk etmək və onları tam həcmdə idarə etmək iqtidarında olmamışdır. Buna görə də, o, Azərbaycan Respublikası CM-nin 22-ci maddəsinin təsiri

altına düşür və onun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicə edilməsi məsləhət görülür.

Hökmdən apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti verilməmişdir.

Bundan sonra S.Ə.Ələkbərov əvvəl cəzaçəkmə müəssisəsinə, oradan isə barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin icrasının təmin edilməsi üçün 1 saylı Respublika Psixiatriya Xəstəxanasına göndərilmişdir.

9 sentyabr 2008-ci il tarixdə həmin Xəstəxananın rəhbərliyi aparılan müalicə tədbirləri nəzərə alınmaqla S.Ə.Ələkbərovun müalicəsini davam etdirməsi üçün ümumi tipli psixiatriya stasionarına keçirilməsi barədə vəsətətlə Sabunçu rayon məhkəməsinə müraciət etmişdir.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 9 oktyabr 2008-ci il tarixli qərarı ilə həmin vəsətət təmin edilmiş və S.Ə.Ələkbərov ümumi tipli psixiatriya stasionarında məcburi müalicəyə keçirilmişdir.

28 fevral 2009-cu il tarixdə S.Ə.Ələkbərovun psixi vəziyyətində dəyişikliklərin olmasını nəzərə alaraq 1 saylı Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının rəhbərliyi müvafiq tibbi rəy əsasında ümumi psixiatriya stasionarında məcburi müalicə alan məhkumun məcburi ambulatoriya müşahidəsi və psixiatr müalicəsinə keçirilməsi haqqında vəsətət qaldırmışdır.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 2 aprel 2009-cu il tarixli qərarı ilə həmin vəsətət təmin edilməmiş və bu qərardan verilmiş apellyasiya şikayəti Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 13 may 2009-cu il tarixli qərarı ilə təmin edilmədən, birinci instansiya məhkəməsinin qərarı isə – dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Beynəlxalq Hüquq Əməkdaşlığı Fondu Azərbaycanla əməkdaşlığa xüsusi önəm verir

2010-cu il yanvarın 14-də ölkəmizdə səfərdə olan Beynəlxalq Hüquq Əməkdaşlığı Fondunun direktoru Mattias Vekkerlinq və fondun Proqram rəhbəri Britta Şvartz Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşlər

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Azərbaycanın məhkəmə sistemi haqqında məlumat vermiş, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə danışıq olmuşdur. Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanda Almaniyalı ilə məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyini bildirmişdir.

Beynəlxalq Hüquq Əməkdaşlığı Fondunun direktoru Mattias Vekkerlinq Azərbaycanın məhkəmə-hüquq sistemi ilə əməkdaşlığa çox böyük önəm verdiklərini və bu əməkdaşlığın qarşılıqlı fayda verəcəyini vurğulamışdır.

Almaniyalı qonaqlar Ali

Məhkəmənin yüksək statusuna uyğun yeni inzibati binasını gəzmiş, hakimlərin iş şəraiti ilə tanış olmuşlar. Binanın yüksək memarlıq üslubunda inşa olunduğunu bildirən Mattias Vekkerlinq məhkəmə tarixi muzeyinin fəxri qonaqlar kitabına öz ürək sözlərini yazmışdır.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Beynəlxalq Hüquq Əməkdaşlığı Fondunun direktoruna və fondun Proqram rəhbərinə minnətdarlığını bildirmiş və gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır

BEYNƏLXALO ƏLAQƏLƏR**Niderland Krallığının ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri Jan Lukas van Hoorn ilə görüş**

2009-cu il dekabrın 14-də Niderland Krallığının ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri Jan Lukas van Hoorn Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Azərbaycanın məhkəmə sistemi, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə məlumat verən Ali Məhkəmənin sədri qeyd etmişdir ki, Azərbaycanda Avropa kontinental məhkəmə sistemi tətbiq olunur. Beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ öyrənilir və onlara istinad olunur. Qəbul edilən qərarlar Avropa standartlarına uyğunlaşdırılır.

Azərbaycan və Niderland arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərini məmnunluqla qeyd edən Ali Məhkəmənin sədri məhkəmə-hüquq sahəsində əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, bu münasibətlərin daha da genişlənməsi üçün real imkanların olduğunu bildirmişdir.

Səfir Azərbaycanda məhkəmə sistemində aparılan islahatlara maraq göstərmiş, hüquqi sahədə əməkdaşlığın

daha da dərinləşdirilməsi üçün söylərini əsirgəməyəcəyini söyləmişdir.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə faydalı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Səfir Ali Məhkəmənin yüksək statusuna uyğun yeni inzibati binasını gəzmiş, hakimlərin iş şəraiti ilə tanış olmuşdur.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiyinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Niderland Krallığının ölkəmizdəki səfirinə minnətdarlığını bildirmiş və fəaliyyətində uğurlar arzulamışdır.

12 sentyabr 2009-cu il tarixdə 1 sayılı Psixiatriya Xəstəxanasının rəhbərliyi həmin tarixli rəyə istinad edərək təkrarən məhkəmə qarşısında S.Ə.Ələkbərovun məcburi ambulatoriya müşahidəsi və psixiatr müalicəsinə keçirilməklə onun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin dəyişdirilməsi barədə vəsatət qaldırmışdır.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 29 sentyabr 2009-cu il tarixli qərarı ilə vəsatət təmin edilərək S.Ə.Ələkbərov «məcburi ambulatoriya müşahidəsi və psixiatr müalicəsi» növündə məcburi müalicəyə keçirilmiş, həmin qərardan verilmiş apellyasiya protesti isə – Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 20 noyabr 2009-cu il tarixli qərarı ilə təmin edilmədən, birinci instansiya məhkəməsinin qərarı isə – dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin qərarın ləğv edilməsini, işin apellyasiya instansiyası məhkəməsində yenidən baxılmasının təyin olunması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestini belə əsaslandırılmışdır ki, Sabunçu rayon məhkəməsi Azərbaycan Respublikası CPM-nin 352.2, 520.6.6 və 507.4-cü maddələrinin tələblərinə əməl etməmiş, Səbuhi Ələkbərovun məcburi ambulator müşahidəsi və psixiatr müalicəsinə keçirilməsi barədə qərar qəbul edərək məhkəmənin cəza çəkməsini davam etdirməli olmasını, cəzasının qalan hissəsini çəkmək üçün əvvəllər cəza çəkdiyi cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərməli olmasını aydın, icra orqanları üçün anlaşılan ifadələrlə göstərmək əvəzinə, bu xüsusatlara toxunmadan qərarın surətini S.Ələkbərovun əvvəllər cəza çəkdiyi cəzaçəkmə müəssisəsinə deyil, məlum olmayan səbəblərdən Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası məhkəməsinə göndərməklə qanunsuz, səhv qərar qəbul etmişdir. Kassator qeyd etmişdir ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Sabunçu rayon məhkəməsinin səhvini nəinki aradan

qaldırmamış, əksinə, apellyasiya protestində bir tərəfdən S.Ələkbərov barəsindəki qərarın ləğv edilməsi məsələsinin qoyulduğu, digər tərəfdən onun cəzanın çəkilməsi üçün cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilməsinin məqsədmüvafiqliyinin qeyd olunduğunu apellyasiya protestinin dəlilləri arasında ziddiyyət olması kimi təqdim etmiş, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən cinayət və cinayət-prosessual qanununun normalarına riayət edilməsini tam yoxlamadan qanunsuz qərar qəbul etməklə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun «Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 397.1 və 397.2-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair» 12 may 2009-cu il tarixli qərarın tövsiyələrini və Azərbaycan Respublikası CPM-nin 397.2, 22.1, 22.2, 10.3-cü maddələrinin tələblərini pozmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin cinayət işləri üzrə məhkəmə kollegiyası təqdim olunmuş materialları öyrənib kassasiya protestinin dəlillərini müzakirə edərək və protestin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyərək aşağıdakı əsaslara görə kassasiya protestinin təmin edilməsini, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 20 noyabr 2009-cu il tarixli qərarı isə ləğv edilərək işə yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməsini mümkün bilmişdir.

İlk növbədə məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası CM-nin 93.1.1-93.1.14-cü maddələrinə əsasən, tibbi xarakterli məcburi tədbirlər məhkəmə tərəfindən bu Məcəllənin Xüsusi Hissəsində nəzərdə tutulmuş əməli (hərəkət və ya hərəkətsizliyi) anlaşıq vəziyyətdə törətmiş şəxslərə, cinayət törətdikdən sonra cəzanın təyin edilməsini və ya onun icrasını istisna edən psixi xəstəliyə tutulmuş şəxslərə, cinayət törətmiş və anlaşıqlığı istisna etməyən psixi pozuntu vəziyyətində olan şəxslərə və cinayət törətmiş, alkoqolizmdən və ya narkomaniyadan müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərə təyin edilə bilər.

CM-nin 22.1-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, anlaşıq vəziyyətdə

olan, lakin cinayət törətdiyi zaman psixikanın pozulması nəticəsində öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) faktiki xarakterini və ictimai təhlükəliliyini tam dərk etməyən və ya həmin əməli idarə edə bilməyən şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb edilir.

CM-nin 22.1-ci maddəsinin müddəalarına görə, anlaqlığı istisna etməyən psixi pozuntu məhkəmə tərəfindən cəza təyin edilərkən nəzərə alınır və bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi üçün əsas ola bilər.

S.Ə.Ələkbərovun barəsindəki 6 noyabr 2007-ci il tarixli hökmdən görüldüyü kimi, birinci instansiya məhkəməsi təqsirləndirilən şəxsi onu xəstəliyi barədə rəyə müvafiq olaraq CM-nin 93.1.3-cü maddəsində göstərilən şəxslərə, yəni cinayət törətmiş və anlaqlığı istisna etməyən psixi pozuntu vəziyyətində olan şəxslərə aid etmiş və buna görə də, ona təqsirli bilindiği cinayətlərə görə cəza təyin etməklə yanaşı CM-nin 22-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq həmçinin onun haqqında tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsini məqsədə uyğun hesab etmişdir.

Tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqi ilə bağlı həm maddi, həm də prosessual qanunların normalarının təhlili göstərir ki, cinayət törətmiş və anlaqlığı istisna etməyən psixi pozuntu vəziyyətində olan, barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilmiş şəxsin bu tədbirin icrası müddətinin hər hansı bir mərhələsində psixi pozuntudan əzab çəkməsi səbəbindən cəzadan azad olunması və ya hökmün cəza təyininə aid hissəsinin icrasının dayandırılması nəzərdə tutulmamışdır. Qanunun mənasına görə, bütün hallarda belə şəxslər ya cəza müddətinin bir hissəsi ərzində, ya da bütün müddətində psixi pozuntudan bu və ya digər şəraitdə müalicə olunmalı (məhkəmənin bu haqda müvafiq qərarı olduqda) və cəza çəkmə müddəti qurtaranadək sağaldıqda onlara təyin olunmuş cəzayı çəkməkdə davam etməlidirlər.

Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin öz qərarlarını qəbul edərkən istinad etdikləri CM-nin 98-ci maddəsində də belə bir hal nəzərdə tutulmamışdır ki, cinayət törətmiş və anlaqlığı istisna etməyən psixi

pozuntu vəziyyətində olan şəxs belə pozuntuya görə cəzadan azad edilsin. Həmin maddənin tələblərinə görə, şəxsin barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlər müvafiq həkim-psixiatr komissiyasının rəyi ilə müəyyən edilmiş əsaslar olduqda yalnız uzadıla, dəyişdirilə və ya ləğv edilə bilər.

Bu isə o deməkdir ki, bütün hallarda cinayət törətmiş və anlaqlığı istisna etməyən psixi pozuntu vəziyyətində olan şəxs barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin növü dəyişdirildikdə həmin şəxs məhkəmənin qəbul etdiyi qərarından asılı olaraq bu və ya digər şəraitdə müalicə olunmaqda və eyni zamanda ona məhkəmənin hökmü ilə təyin edilmiş cəzanı çəkməkdə davam edir. Belə şəxsin cəzadan azad edilməsi isə cinayət və cinayət-prosessual qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər əsaslarla və qaydada həyata keçirilir.

Bu baxımdan məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, cəzasını hər hansı cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş şəxs həmin cəzanı çəkdiyi müddətdə əvvəl ixtisaslaşdırılmış və ya ümumi tipli psixiatriya stasionarında müalicə olunduqda, sonradan isə məhkəmənin qərarı ilə məcburi ambulatoriya müşahidəsi və psixiatr müalicəsinə keçirildikdə və cəzasını çəkib qurtarmadıqda, o, cəza çəkmə müəssisəsinə qaytarılmalı və orada onun müalicəsi ambulator şəraitdə, həkim-psixiatrın nəzarəti altında davam etdirilməlidir.

Lakin, S.Ə.Ələkbərovun barəsindəki Sabunçu rayon məhkəməsinin 29 sentyabr 2009-cu il tarixli və Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri üzrə və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 20 noyabr 2009-cu il tarixli qərarlarından görünür ki, məhkəmələr 1 sayılı Respublika Psixiatriya Xəstəxanası rəhbərliyinin vəsatətinin təmin edilməli olmasını və məhkumun haqqında «məcburi ambulatoriya müşahidəsi və psixiatr müalicəsi» növündə tibbi xarakterli tədbirin tətbiqini mümkün hesab edərkən onun bu müalicəsini hansı şəraitdə davam etdirilməsini müəyyən etməmiş və sonuncunun cəzasını çəkib qurtarmamasını, bu hissədə hökmün

Məhkəmələrin bu cür qanun pozuntularına yol vermələri, Mülki Məcəllənin 220-ci maddəsinin düzgün təfsir edilməməsindən irəli gəlir.

Belə ki, paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması üsulu və şərtləri bütün mülkiyyətçilərin razılaşmaları əsasında müəyyən edilir. Bu zaman baş verən ixtilaflar məhkəmə qaydasında həll edilir. Paylı mülkiyyətinin mülkiyyətçisi öz payının naturada ayrılmasını tələb edə bilər. Naturada ayrılarkən pay mülkiyyətçinin həqiqi payından fərqli olduqda belə fərq kompensasiya edilməlidir. Bu halda payı ayrılan mülkiyyətçinin razılığı tələb olunur.

Lakin bəzən payın naturada ayrılmasına yol verilmirsə və ya bu ümumi mülkiyyətdə olan əmlaka yolverilməz zərər vurmadan mümkün olmazsa, payın dəyəri qalan mülkiyyətçilərin hesabına ödənilir.

Burada qeyd olunmalıdır ki, yalnız paylı mülkiyyətdən öz payının ayrılması tələbini irəli sürmüş paylı mülkiyyətçiyə, onun öz razılığı ilə naturada pay ayrılması əvəzinə qalan mülkiyyətçilər tərəfindən kompensasiya ödənilməsinə yol verilir. Mülkiyyətçinin payı cüzi olduqda, real surətdə ayrılma bilmədikdə və ümumi əmlakdan istifadə edilməsində onun mühüm mənafeyi olmadıqda, məhkəmə həmin mülkiyyətçinin razılığı olmadan da paylı mülkiyyətin qalan iştirakçılarının öhdəsinə ona kompensasiya ödənilməsi vəzifəsini qoya bilər.

Payın naturada ayrılması mümkün olmadıqda, onun əvəzi kompensasiya qaydasında ödənildikdə, pay naturada şəkildə ümumi əmlakın tərkibində qalır. Kompensasiya payın dəyərinin ödənilməsi üsulu olduğundan onu alan mülkiyyətçi ümumi mülkiyyətdəki həmin paya hüququnu itirir.

Lakin bu zaman məhkəmələr kompensasiya məsələsini həll etməzdən

əvvəl Mülki Məcəllənin 220.3-cü maddəsində payın naturada ayrılmasına dair nəzərdə tutulmuş bütün şərtləri, yəni payın naturada ayrılmasına yol verilib-verilməməsini, eləcə də bunun həyata keçirilməsinin, ümumi mülkiyyətdə olan əşyaya tənəsübsüz zərər vurmadan mümkün olub-olmamasını tam və hərtərəfli araşdırmalı, lazım olduğu halda müvafiq ekspertiza təyin etməli və mütəxəssislər cəlb etməli, onların rəyini obyektiv tədqiq etməli və bunun əsasında iş üzrə düzgün nəticəyə gəlməlidir.

Bununla yanaşı qeyd edilməlidir ki, yuxarıda artıq göstəriləndiyi kimi Mülki Məcəllənin 220.6-cı maddəsinə əsasən bu Məcəllənin 220.3-220.5-ci maddələrində müəyyənləşdirilmiş qaydalara əsasən ümumi əmlakın bölünməsi və ya ondan pay ayrılması açıq-aşkar məqsəduyğun olmadıqda, məhkəmə əmlakın açıq hərracdan satılması və satış pulunun ümumi mülkiyyətin mülkiyyətçiləri arasında onların paylarına mütənəsb surətdə bölüşdürülməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.

Beləliklə paylı mülkiyyətdə olan əmlakın açıq hərracdan satılması və satış pulunun ümumi mülkiyyətin mülkiyyətçiləri arasında onların paylarına mütənəsb surətdə bölüşdürülməsi paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması prosesində son mərhələ olaraq müəyyən edilmişdir.

Lakin məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, məhkəmələr bir çox hallarda Mülki Məcəllənin 220-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsinin və ya ondan payın ayrılmasının mərhələli hüquqi mexanizmini və qaydasını nəzərə almadan bu cür kateqoriyalı işlər üzrə əsassız qətnamələr qəbul edir və bunun nəticəsində mülkiyyətçilərin konstitusion mülkiyyət hüquqlarını pozmuş olurlar.

Nigar Rəsulbəyova

Həmin Məcəllənin 220.4-cü maddəsinə görə bu maddəyə əsasən paylı mülkiyyətin mülkiyyətçisinə naturada ayrılan əşyanın onun mülkiyyət hüququdakı payına tənasübsüzlüyü müvafiq pul məbləğinin ödənilməsi və ya başqa kompensasiya ilə aradan qaldırılır. Paylı mülkiyyətin mülkiyyətçisinə naturada pay ayrılması əvəzinə qalan mülkiyyətçilər tərəfindən kompensasiya ödənilməsinə onun öz razılığı ilə yol verilir. Mülkiyyətçinin payı cüzi olduqda, real surətdə ayrılma bilmədikdə və ümumi əmlakdan istifadə edilməsində onun mühüm mənafevi olmadıqda, məhkəmə həmin mülkiyyətçinin razılığı olmadan da paylı mülkiyyətin qalan iştirakçılarının öhdəsinə ona kompensasiya ödənilməsi vəzifəsini qoya bilər.

Həmin Məcəllənin 220.5-ci maddəsinə müvafiq olaraq mülkiyyətçi bu maddəyə uyğun kompensasiya aldığı andan ümumi əmlakdakı paya hüququnu itirir.

Həmin Məcəllənin 220.6-cı maddəsinə əsasən bu Məcəllənin 220.3-220.5-ci maddələrində müəyyənləşdirilmiş qaydalara əsasən ümumi əmlakın bölünməsi və ya ondan pay ayrılması açıq-aşkar məqsədəuyğun olmadıqda, məhkəmə əmlakın açıq hərracdan satılması və satış pulunun ümumi mülkiyyətin mülkiyyətçiləri arasında onların paylarına mütənasib surətdə bölüşdürülməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.

Beləliklə, yuxarıda göstərilmiş maddi hüquq normalarından iki əsas nəticəyə gəlmək olar.

Birincisi, paylı mülkiyyətin istənilən mülkiyyətçisi paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması hüququna malik olmaqla yanaşı, bunun üsulu və şərtləri haqqında digər mülkiyyətçilərlə razılığa gələ bilmədikdə həmin məsələnin məhkəmə qaydasında həll edilməsini tələb edə bilər.

İkincisi, paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsinin və ya ondan payın ayırmasının konkret və dəqiq hüquqi mexanizmi mövcuddur və bu mərhələli prosesdir.

Eyni zamanda qeyd edilməlidir ki, yuxarıda göstərilmiş bu iki əsas nəticə bir digəri ilə sıx əlaqəlidir və onlara ayrılıqda yanaşılması düzgün deyildir.

Lakin məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, məhkəmələr tərəfindən bu cür kateqoriyadan olan işlərə baxılarkən qanunun sözügedən müddələrinin tələblərinə riayət edilmir və yaxud da onlar səhv təfsir edilir.

Belə ki, bir çox hallarda məhkəmələr Mülki Məcəllənin 220-ci maddəsinə istinad edərək, paylı mülkiyyətin bir mülkiyyətçisi tərəfindən həmin mülkiyyətin digər mülkiyyətçisinə (cavabdehə) qarşı ona müvafiq pul məbləğinin və ya başqa kompensasiyanın ödənilməsi ilə, ümumi əmlakdakı paya hüququnun itirilməsi barədə irəli sürülmüş iddia tələbinə baxaraq, həmin iddianı təmin etməklə, mülkiyyətçinin (cavabdehin) paylı mülkiyyətdə pay hüququna xitam verir və bununla da faktiki olaraq mülkiyyətçini öz mülkiyyətindən məhrum etmiş olur ki, bu da yolverilməzdir.

Burada xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, paylı mülkiyyətin istənilən mülkiyyətçisi ümumi paylı mülkiyyətin digər mülkiyyətçisi ilə birlikdə həmin paylı mülkiyyətin paylı mülkiyyətçisi statusunda qalmaq istəmədiyi halda, bu məsələni ümumi paylı mülkiyyətin digər mülkiyyətçisinin mülkiyyət hüququna xələl gətirmək və onu pozmaqla deyil, öz payının paylı mülkiyyətdən naturada ayrılması şəkilində məhkəmə qaydasında həll edə bilər.

Belə ki, demokratik cəmiyyətdə mülkiyyət hüququ toxunulmazdır və müqəddəsdir.

icrasının mütləq qaydada təmin edilməli olmasını nəzərə almamışlar.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 29 sentyabr 2009-cu il tarixli qərarından verilmiş apellyasiya protestində bu məsələyə də diqqət yetirilməsinə baxmayaraq, apellyasiya instansiyası məhkəməsi protestin həmin dəlilinə qanuna müvafiq qaydada cavab vermək, S.Ə.Ələkbərovun barəsindəki hökmün cəzanın çəkilməli olması hissəsində icrasını təmin etmək və bu hissədə birinci instansiya məhkəməsinin səhvini düzəltmək əvəzinə, özü də həmin səhvi təkrarlamış, apellyasiya protestinin dəlillərinin isə bir-birinə zidd olmasını qeyd edərək faktiki olaraq bu dəlillərə tam həcmdə cavab verməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya məhkəməsi tərəfindən yalnız S.Ə.Ələkbərovun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirin düzgün tətbiq edilib-edilməməsi məsələsinə baxılması barədə həmin məhkəmənin gəldiyi nəticə ilə ona görə razılaşmır ki, apellyasiya protestində bu məsələ ilə yanaşı həmçinin məhkumun bu tədbirin yalnız cəzaçəkmə müəssisəsində həyata keçirilməli olması barədə birinci instansiya məhkəməsinin aydınlıq gətirməməsi də mübahisələndirilmişdir. Bundan başqa, öz qərarında apellyasiya protestinin ziddiyyətli dəlillərə əsaslanmasını vurğulayan Bakı Apellyasiya Məhkəməsi nəzərə almamışdır ki, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 397.2-ci maddəsinin tələblərinə əsasən, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən cinayət qanunu və bu Məcəllənin normalarına riayət edilməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən apellyasiya şikayətinin və ya apellyasiya protestinin dəlillərindən asılı olmayaraq yoxlanılır.

Bütün göstərilənlər S.Ə.Ələkbərovun barəsində apellyasiya instansiyası məhkəməsi

tərəfindən qərar qəbul edildikdən sonra onun Psixiatriya Xəstəxanasından evlərinə buraxılmasına, bununla da faktiki olaraq heç bir əsas, o cümlədən məhkəmənin bu haqda müvafiq qərarı olmadan cəzadan azad edilməsinə səbəb olmuşdur. Halbuki, məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə, hökmün cəza çəkmə hissəsində icrasının təmin edilməsi üçün istər birinci, istərsə də apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə qəbul etdikləri qərarlarda S.Ə.Ələkbərovun ambulator qaydada müalicəsini məhz cəzaçəkmə müəssisəsində davam etdirməli olmasını mütləq qaydada göstərməli idilər. Bu məsələnin anlaşılan şəkildə qərarlarda göstərilməməsi həm də 1 sayılı Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının rəhbərliyi tərəfindən S.Ə.Ələkbərov barəsində yanlış qərarın qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.

Bu baxımdan, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin dəlillərini əsaslı hesab edərək onun təmin edilməsi, S.Ə.Ələkbərovun barəsindəki Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətərlərə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 20 noyabr 2009-cu il tarixli qərarının ləğv edilməli olması və onun haqqında olan materialların yenidən apellyasiya qaydasında baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilməsi qənaətinə gəlmişdir.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, yeni apellyasiya baxışı zamanı S.Ə.Ələkbərovun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin dəyişdirilməsi mümkünlüyü bir daha tam və hərtərəfli tədqiq edilməli və məhkəmə araşdırmalarının nəticəsi olaraq qanuni, obyektiv və əsaslandırılmış, məhkumun haqqında çıxarılmış hökmün tam həcmdə, o cümlədən cəzanın çəkilməsi hissəsinin icrasını təmin edən qərar qəbul edilməlidir.

**“Azərbaycan dilini bilməmək” məfhumu ilə
“Azərbaycan ədəbi dilini mükəmməl bilməmək” məfhumu
eyniləşdirilə bilməz.**

(qərardan çıxarış)

Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 2009-cu il 12 aprel tarixli hökmünə əsasən Z.Cəlilov Azərbaycan Respublikası CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək 10 il azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Cəlilov ona görə məhkum edilmişdir ki, o, etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxslə təkrarən, özgəninin əmlakını ələ keçirərək zərərçəkmiş şəxslərə xeyli və külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq etmişdir.

Məhkumun apelyasiya şikayətinə əsasən işə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsi ilkin baxış iclasının 18 noyabr 2009-cu il tarixli qərarı ilə işin məhkəmə baxışı məhkəmə istintaqı aparılmadan 2 dekabr 2009-cu il tarixə təyin edilmişdir.

İlkin baxış iclasının qərarından məhkum Z.Cəlilov tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətində həmin qərarın ləğv edilməsi və apellyasiya məhkəməsində işə məhkəmə istintaqı aparılmaqla baxılması xahiş olunur. Kassasiya şikayəti bununla əsaslandırılmışdır ki, nə ibtidai istintaq nə də məhkəmə orqanları tərəfindən onun təqsiri sübuta yetirilməmişdir. Təhsilini rus dilində aldığına və ədəbi Azərbaycan dilini mükəmməl bilmədiyinə görə tərcüməçi ilə təmin olunmalı olduğu halda ibtidai istintaq dövründə olduğu kimi birinci instansiya məhkəməsində də tərcüməçi ilə təmin olunmamışdır. Məhkəmə iclas protokolunda bir sıra şahid ifadələri öz əksini tapmamışdır.

Kassasiya kollegiyası aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayətini təmin etməmişdir.

Cinayət-prosessual qanunvericiliyə görə apellyasiya instansiya məhkəməsində apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti

üzrə ilkin baxış iclasının keçirilməsinin məqsədi Azərbaycan Respublikası CPM-nin 391.2-ci maddəsində sadalanan məsələlərin araşdırılmasından ibarətdir. Bu məsələlər sırasına apellyasiya şikayəti və apellyasiya protestinin həmin məhkəməyə aid olub-olmaması, CPM-nin 381-390-cu maddələrinin tələblərinə əməl edilib-edilməməsi, qətimkan tədbirinin seçilməsi, dəyişdirilməsi, ləğv edilməsi, habelə CPM-nin normalarının pozulub-pozulmaması kimi halların aydınlaşdırılması daxildir.

CM-nin 381-390-cü maddələrində isə apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti vermək hüququna malik olan şəxslərdən, şikayət və ya protestə baxan məhkəmələrdən, apellyasiya icraatının xüsusiyyətlərindən və bu kimi məsələlərdən bəhs edilir. Hazırki iş üzrə kassasiya şikayətində sadalanan məsələlərdən biri olan məhkum Z.Cəlilovun təqsirinin sübuta yetirilməməsi kimi məsələ ilkin baxış iclasının müzakirə predmeti ola bilməz.

Qeyd olunduğu kimi kassasiya şikayətinin dəlillərindən biri də ondan ibarətdir ki, məhkum Z.Cəlilov təhsilini rus dilində almasına, bu səbəbdən də ədəbi Azərbaycan dilini mükəmməl bilmədiyinə baxmayaraq ibtidai istintaq və məhkəmə iclasında tərcüməçi ilə təmin edilməmişdir.

Bununla əlaqədar olaraq kassasiya kollegiyası qeyd etmişdir ki, təqsirləndirilən şəxsin tərcüməçi ilə təmin edilməsi ilə bağlı ibtidai istintaq və məhkəmə orqanları tərəfindən qanun pozuntularına yol verilməsi iş materialları ilə təsdiq olunmur.

Belə ki, milliyyətə azərbaycanlı olan Z.Cəlilov özünün bildirdiyi kimi təhsilini rus dilində alsada iş materiallarından görünür ki, o doğma Azərbaycan dilini bilmiş və bu dildə sərbəst danışmışdır. O, ibtidai araşdırma

**Paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması
ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 220-ci
maddəsinin tətbiqi məsələsi**

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına görə mülkiyyət toxunulmazdır və dövlət tərəfindən müdafiə olunur. Hər kəsin mülkiyyət hüququ vardır. Heç kəs məhkəmənin qərarı olmadan mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz (Konstitusiyanın 13 və 29-cu maddələrinin müddəaları).

Mülkiyyət hüququ insan hüquq və azadlıqlarına dair beynəlxalq-hüquqi aktlarda əsas, ayrılmaz və mühüm hüquqlardan biri kimi önəmli yer tutur (“İnsan Hüquqları haqqında Ümumi Bəyannamənin” 17-ci maddəsi; “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasına əlavə 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi).

Mülkiyyət hüququ – subyektin ona mənsub əmlaka (əşyaya) öz istədiyi kimi sahib olmaq, ondan istifadə etmək və ona dair sərəncam vermək üzrə dövlət tərəfindən tanınan və qorunan hüququdur (Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 152.1-ci maddəsi).

Məlum olduğu kimi, mülkiyyət hüququnun subyektini bir şəxs, habelə iki və ya daha çox şəxs ola bilər.

Mülki qanunvericiliklə iki və ya bir neçə şəxsin mülkiyyətində olan əşyanın onlara ümumi mülkiyyət hüququ əsasında mənsub olması müəyyən edilmişdir (Mülki Məcəllənin 213.1-ci maddəsi).

Əşya mülkiyyət hüququnda mülkiyyətçilərin hər birinin payı müəyyənləşdirilməklə (paylı mülkiyyət) və ya belə paylar müəyyənləşdirilmədən (birgə mülkiyyət) ümumi mülkiyyətdə ola bilər.

Məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, ümumi mülkiyyətdə olan əşya ilə əlaqədar yaranmış mübahisələrin böyük bir

qismini, məhz paylı ümumi mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması mübahisələri təşkil edir.

Məlum olduğu kimi, paylı mülkiyyətdə olan əşyanın bölünməsi və ondan payın ayrılması qaydası Mülki Məcəllənin 220-ci maddəsi ilə tənzimlənir və həmin maddə hüquq normasında sözügedən məsələnin həll edilməsinin hüquqi mexanizmləri dəqiq və konkret şəkildə müəyyən edilmişdir.

Lakin buna baxmayaraq, birinci və apellyasiya instansiyalarında baxılmış işlərin təhlili göstərir ki, Mülki Məcəllənin 220-ci maddəsinin müddəaları bir çox hallarda düzgün tətbiq edilmir ki, bu da qanuna zidd məhkəmə aktlarının qəbul edilməsi ilə nəticələnir.

Belə ki, Mülki Məcəllənin 220.1-ci maddəsinə görə paylı mülkiyyətdə olan əşya mülkiyyətçiləri arasındakı razılaşmaya əsasən onlar arasında bölünə bilər.

Həmin Məcəllənin 220.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq paylı mülkiyyətin mülkiyyətçisi **öz payının** ayrılmasını tələb edə bilər.

Həmin Məcəllənin 220.3-cü maddəsinə əsasən paylı mülkiyyətin mülkiyyətçiləri ümumi əşyanın bölünməsi və ya ondan payın ayrılması üsulu və şərtləri haqqında razılığa gələ bilmədikdə paylı mülkiyyətin mülkiyyətçisi öz payının naturada ayrılmasını məhkəmə qaydasında tələb edə bilər. Əgər payın naturada ayrılmasına yol vermirsə və ya bu, ümumi mülkiyyətdə olan əşyaya tənəsübsüz zərər vurmada mümkün deyildirsə, ayrılan mülkiyyətçi öz payının dəyərinin paylı mülkiyyətin digər mülkiyyətçiləri tərəfindən ona ödənilməsi hüququna malikdir.

məhkəməsi qanunun bu tələbini də yerinə yetirməmişdir.

Belə ki, qətnamədə işə qapalı məhkəmə iclasında baxılması göstəriləndə, məhkəmə iclas protokollarından görünür ki, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən işə açıq məhkəmə iclasında baxılmaqla yol verilmiş qanun pozuntusunu aradan qaldırmaq əvəzinə, apellyasiya instansiyası məhkəməsi özü də işə açıq məhkəmə iclasında baxaraq qanunun yuxarıda göstərilən tələblərini pozmuşdur.

İşin şərh olunan hallarını müzakirə edən kassasiya instansiya məhkəməsi, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işə baxılarkən və qətnamə qəbul edilərkən maddi və prosessual hüquq normalarının tələbləri pozulduğuna və düzgün tətbiq edilmədiyinə görə Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəllənin 418.1,418.3-cü maddələrinə əsasən qətnaməni ləğv etmiş və işi yeni apellyasiya baxışına göndərmişdir.

dövründə müdafiəçisinin iştirakı ilə dəfələrlə ifadələr vermiş və ayrı-ayrı şəxslərlə üzləşdirilmişdir. Onun bütün ifadə və üzləşmə protokolları Azərbaycan dilində yazılmışdır. İfadələri alınarkən nə məhkum, nə də müdafiəçisi onun Azərbaycan dilini pis bilməsi səbəbindən tərcüməçi təyin edilməsi barədə vəsatət verməmişlər. Eyni sözlər məhkəmə istintaqının aparıldığı dövrə də aiddir.

Cinayət işindən görünür ki, Z.Cəlilov ibtidai araşdırma dövründə 8 dəfə dindirilmiş və ayrı-ayrı adamlarla üzləşdirilmişdir. Dindirmə protokollarının hamısının axırında Z.Cəlilov tərəfindən 2-dən 7-yə qədər sətirdə təmiz Azərbaycan dilində müəyyən məzmununda mətn yazılmışdır. Bundan əlavə Z.Cəlilov Bakı şəhəri, Baş polis İdarəsi istintaq şöbəsinin adına öz xətti ilə 22/II-08-ci ildə Azərbaycan dilində 5 vərəqdən ibarət vəsatət yazmışdır. Kiril əlifbası ilə Azərbaycan dilinin qrammatikasına uyğun yazılmış həmin vəsatət yazılış cəhətdən demək olar ki, qüsursuzdur.

Digər tərəfdən məktəbdə rus dilində təhsil almaq, yaxud Azərbaycan ədəbi dilini mükəmməl bilməmək ibtidai araşdırma və məhkəmə istintaqının aparıldığı Azərbaycan dilini bilməmək kimi qiymətləndirilə bilməz. Qanunun mənasına görə ibtidai istintaq və məhkəmə iclası zamanı şəxs o vaxt tərcüməçi ilə təmin edilməlidir ki, istintaqın aparıldığı dili bilməsin, deyilənləri başa düşməsin, yaxud öz fikrini həmin dildə kifayət qədər aydın ifadə edə bilməsin.

Bu konkret iş üzrə məhkum Z.Cəlilovun öz ana dilini kifayət qədər bilməməsi nəticəsinə gəlmək üçün əsaslar olmamışdır.

Kollegiya hesab edir ki, kassasiya şikayətinin həmin dəlili ədalətsizliyin aradan qaldırılmasına yox, daha çox işin yenidən baxılması və iş üzrə yeni qərarın çıxarılması məqsədilə prosessual hüquqlardan sui-istifadəyə yönəlmişdir.

Həmin səbəblərdən kassasiya şikayəti təmin edilməmişdir.

Cinayət qanununun bir neçə maddəsi ilə məhkum olunan şəxsin cəzasının apellyasiya məhkəməsi tərəfindən maddələrdən biri üzrə artırılması bütün hallarda məhkuma təyin olunmuş yekun cəzanın ağırlaşdırılması demək deyildir

Qaradağ rayon məhkəməsinin 2008-ci il 12 dekabr tarixli hökmünə əsasən Ə.Mövludov Azərbaycan Respublikası CM-nin 177.2.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək 3 il 6 ay müddətinə, CM-nin 305-ci maddəsi ilə 3 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən cəzaları tam toplama yolu ilə birləşdirilməklə o, qəti olaraq 3 il 9 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur.

AR CM-nin 67-ci maddəsinə əsasən 23.02.06-cı il tarixli hökm ilə təyin olunmuş cəzanın çəkilməmiş 1 il 11 ay 23 günü həmin cəza ilə qismən toplama yolu ilə birləşdirilərək üzərində qəti olaraq 3 il 10 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanmışdır.

Ə.Mövludov bundan əvvəl Quba rayon Məhkəməsinin hökmünə əsasən AR CM-nin 177.2.2 və 177.2.3-cü maddələri ilə 4 il azadlıqdan məhrum edilmiş, və Əzizbəyov rayon Məhkəməsinin 11 sentyabr 2007-ci il tarixli qərarına əsasən cəzanın çəkilməmiş hissəsini çəkmək üçün AR ƏN PX-nin Dəvəçi rayonunda yerləşən 3 nömrəli Məntəqə Tipli Cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilmişdir. Cəzasından 1 il 11 ay 23 gün çəkilməmiş hissəsi qaldığı vaxt, o Məntəqə Tipli Cəzaçəkmə Müəssisəsi rəhbərliyindən 3 gün müddətdə getməsinə şifahi icazə alsa da, icazə müddəti başa çatdıqdan sonra geri qayıtmamış, 2008-ci ilin mart ayında Bakı şəhəri, Ümid qəsəbəsi deyilən ərazidə T.Zahidova məxsus mal-qara saxlanılan fermada çobanlıq edərkən sonuncunun oğlu Y.Zahidovun istifadəsində olan 90 manat dəyərində

“Nokia 6233” markalı mobil telefonu oğurlamaqla təkrarən özgənin əmlakını gizli olaraq talamışdır.

Hökmdən məhkumun müdafiəçisi tərəfindən kassasiya şikayəti, AR Baş Prokurorunun müavini tərəfindən isə kassasiya protesti verilmişdir. Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 12.03.09-cu il tarixli qərarı ilə hökmdən verilən apellyasiya şikayəti rədd, apellyasiya protesti isə təmin olunmuşdur. Həmin qərarla Ə.Mövludov haqqındakı hökm dəyişdirilmişdir. Ə.Mövludov AR CM-nin 305-ci maddəsi ilə təyin olunan cəza 6 aya qədər artırılmışdır. AR CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən həmin cəza ona CM-nin 177.2.2-ci maddəsi ilə təyin olunmuş cəza ilə qismən toplama yolu ilə birləşdirilərək ona cinayətlərin məcmusu üzrə 3 il 9 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmişdir. Hökmün qalan hissəsi, o cümlədən Ə.Mövludova CM-nin 67.1-ci maddəsinə əsasən hökmlərin məcmusu üzrə təyin olunan cəza dəyişdirilmədən saxlanmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından dövlət ittihamçısı tərəfindən verilən kassasiya protestində həmin qərarın ləğv edilməsi və işin yeni apellyasiya baxışına qaytarılması məsələsi qoyulmuşdur. Kassasiya protesti bununla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya protestini təmin edərək Ə.Mövludova CM-nin 65-ci maddəsinin normalarına uyğun olaraq CM-nin 305-ci maddəsi ilə təyin olunmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasını ağırlaşdırıb 6 ay həddinə qədər qaldırsa da cəzaların toplanması məsələsində səhvə yol vermişdir. Yəni,

yuxarıda göstərilən qətnaməni qəbul etmişdir.

Qəyyumluğa götürülən uşaqların anası S-nin apellyasiya şikayəti əsasında işə apellyasiya qaydasında baxmış məhkəmə kollegiyası birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən yol verilmiş qanun pozuntularını aradan qaldırmaq əvəzinə, özü də əlavə qanun pozuntularına yol vermişdir.

Belə ki, iş materiallarından göründüyü kimi birinci instansiya məhkəməsi işə övladlığa götürülən uşaqların anası S-nin iştirakı olmadan baxmış və onun uşaqları Ş-nin və C-nin qohumu tərəfindən övladlığa götürülməsinə etiraz etməməsi barədə Yasamal rayon Məhkəməsinə yazdığı ərizəni əsas götürmüşdür.

S isə apellyasiya şikayətində qohumu P-nin uşaqların qəyyumu təyin edilməsi barədə etibarnamə verməsindən sonuncunun sui-istifadə etməsini, onun uşaqlarını P-nin övladlığa götürülməsinə razı olmamasını göstərmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 122.2-ci maddəsinə əsasən valideynlər övladlığa götürmə barədə məhkəmə qətnaməsi qəbul ediləndə öz uşaqlarını övladlığa vermək barədə razılığı geri götürə bilərlər.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi qanunun bu müddəsinə müvafiq olaraq S-nin uşaqlarının P tərəfindən övladlığa götürülməsinə verdiyi razılığından imtina etməsini qanunun qeyd olunan tələbinə zidd olaraq nəzərə almamışdır.

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 52-ci maddəsinə əsasən uşaq ailədə onun maraqlarına toxunan istənilən məsələnin həlli zamanı öz fikrini bildirmək, həmçinin araşdırmaların gedişində dinlənilmək hüququna malikdir. Onun maraqlarına zidd olan hallar istisna olunmaqla, 10 yaşına çatmış uşağın fikri mütləq nəzərə alınmalıdır. Bu Məcəllə ilə

nəzərdə tutulmuş hallarda məhkəmə və ya qəyyumluq və himayə orqanı yalnız 10 yaşına çatmış uşağın razılığı ilə qərar qəbul edə bilər.

Həmin Məcəllənin 124.5,125.3,127.2-ci maddələrinin tələblərinə görə isə, 10 yaşına çatmış uşaq övladlığa götürüldükdə, soy adı, ata adı, habelə öz adı dəyişdirildikdə, bu Məcəllənin 124.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla 10 yaşına çatmış övladlığa götürülən uşağın doğum qeydi kitabında övladlığa götürülənlər onun valideynləri kimi yazıldıqda, övladlığa götürülən uşağın razılığı mütləq nəzərə alınmalıdır.

İş materiallarından görünür ki, apellyasiya qaydasında işə baxılarkən övladlığa götürülən Ş-nin 10 yaşı tamam olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 349-cu maddəsinin tələbinə əsasən uşağın övladlığa götürülməsi barədə ərizə üzrə işə qapalı məhkəmə iclasında on yaşına çatmış uşağın özünün iştirakı ilə baxılmalıdır.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi qanunun yuxarıda göstərilən tələblərinə də riayət etməyərək 10 yaşına çatmış övladlığa götürülən Ş-nin məhkəmə iclasında iştirakını təmin edərək yuxarıda qeyd olunan hallar üzrə onu dinləməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 130.1,130.3-cü maddələrinə əsasən övladlığa götürmənin sirri qanunla mühafizə olunur. Övladlığa götürənin iradəsi ziddinə övladlığa götürmə sirrini yaymış şəxslər qanunla müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə cəlb olunurlar.

Qanunun bu tələbinin yerinə yetirilərək övladlığa götürülmə sirrini gizli saxlanması üçün prosessual qanun övladlığa götürmə barədə ərizə üzrə işə qapalı məhkəmə iclasında baxılmasını tələb edir. Lakin apellyasiya instansiya

qətnamə qəbul edilərkən maddi və prosessual hüquq pozuntularına yol verilmişdir.

Buna baxmayaraq apellyasiya qaydasında işə baxmış məhkəmə kollegiyası prosessual qanunun yuxarıda qeyd olunan normalarının tələbləri yerinə yetirərək birinci instansiya məhkəməsinin yol verdiyi qanun pozuntularını aradan qaldırmaq əvəzinə, özü tərəfindən də apellyasiya qaydasında işə baxılarkən və qətnamə qəbul edilərkən maddi və prosessual hüquq normalarının tələbləri yerinə yetirilməmişdir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 347.1.4, 347.1.5, 347.1.6-cı maddələrinin tələblərinə əsasən uşaqların övladlığa götürülməsi barədə ərizəyə övladlığa götürənlərin (götürənin) səhhətinin vəziyyəti barədə tibbi rəy, tutduğu vəzifə və əmək haqqı barədə iş yerindən arayış və ya gəlirlər haqqında digər sənədlər, həmçinin yaşayış yerindən istifadə etmək hüququnu və ya yaşayış yerinə mülkiyyət hüququnu təsdiq edən sənədlər əlavə olunmalıdır.

Lakin iş materiallarında ərizəçi P-nin səhhətinin vəziyyəti barədə tibbi rəy, onun hansı vəzifədə işləməsi, hansı məbləğdə əmək haqqı alması, yaxud digər gəlirləri barədə səlahiyyətli orqanlar tərəfindən verilmiş sənədlər yoxdur.

İş materiallarında olan Mənzil-Kommunal İstismar Sahəsi tərəfindən verilmiş arayışda P-nin həyat yoldaşı, beş nəfər uşağı və anası ilə D küçəsi, 107 saylı evdə qeydiyyatda olması göstərilmişdir. Ərizəçi P-nin qeydiyyatda olduğu evə münasibətdə statusu, evin icarədarının və ya mülkiyyətçisinin kim olması, evin sahəsi, orada faktiki neçə nəfərin yaşaması və yaşayanlar barədə məlumat nə qeyd olunan arayışda göstərilməmiş və nə də iş materiallarında bu barədə başqa məlumat yoxdur.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 348.2.1- 348.2.2, 348.4- cü maddələrinin

tələblərinə əsasən məhkəməyə təqdim edilmiş qəyyumluq və himayəçilik orqanının rəyinə övladlığa götürülən uşağın yaşayış yeri (olduğu yer) üzrə və ya övladlığa götürənlərin (götürənin) yaşayış yeri üzrə qəyyumluq və himayəçilik orqanının tərtib etdiyi övladlığa götürənlərin (götürənin) həyat şəraitinin müayinə aktı və övladlığa götürülən uşağın səhhətinin vəziyyəti, fiziki və əqli inkişafı haqqında tibbi rəy əlavə olunmalıdır. Qəyyumluq və himayəçilik orqanının rəyi məhkəməyə daxil olduqdan sonra hakimin qərarı ilə iş üzrə icraat təzələnməli və iş məhkəmə iclasında baxılmağa təyin edilməlidir.

Lakin Qəyyumluq və Himayəçilik Komissiyası tərəfindən məhkəməyə göndərilmiş rəyə qanunun tələb etdiyi heç bir sənəd, o cümlədən nə qəyyumluğa götürülən uşaqların yaşayış yeri və qəyyumluğa götürən P-nin yaşayış yeri üzrə həyat şəraitini müayinə aktları, nə də qəyyumluğa verilən uşaqların səhhətlərinin vəziyyəti, onların fiziki və əqli inkişafı barədə tibbi rəy əlavə edilməmiş, komissiyanın sədri tərəfindən verilmiş rəyde iddiaçının tam maddi sosial təminatı, yaşadığı mənzil-kommunal şəraiti və sanitariya normalarına uyğun olması nəzərə alınaraq qeyd olunan uşaqların P tərəfindən övladlığa götürülməsinin məqsədə müvafiq hesab edilməsi göstərilmişdir.

Qeyd olunan qəyyumluq və himayəçilik orqanının rəyi qanunun tələblərinə cavab vermədiyinə və rəyə qanunun tələb etdiyi zəruri sənədlər əlavə edilməsinə baxmayaraq, məhkəmə həmin orqandan qanunla həvalə edilmiş vəzifəsini yerinə yetirib iş üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən yuxarıda göstərilən sənədləri tələb etmədən işin məhkəmə iclasından baxılmağa təyin edilməsi barədə qərarı çıxarmış və qanunun tələblərini yerinə yetirmədən işə baxaraq

birinci instansiya məhkəməsi hər iki maddə ilə təyin olunmuş cəzaları tam toplama yolu ilə birləşdirdiyi halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsi bu cəzaları qismən toplama yolu ilə birləşdirmişdir. Kassatorun fikrincə apellyasiya protestində Ə.Mövludova cinayətlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzanın ağırlaşdırılması məsələsi qoyulmasa da CM-nin 65-ci maddəsinə uyğun olaraq ona CM-nin 305-ci maddəsi ilə cinayətlərin residivinə görə cəzanın təyin olunması barədəki təklif özlüyündə cəzanın ağırlaşdırılmasını ehtiva edir. Belə vəziyyətdə apellyasiya məhkəməsinin cəzanı ağırlaşdırılması protestin dəlillərindən kənara çıxma kimi qiymətləndirilə bilməz.

Kassasiya kollegiyası aşağıdakılara əsasən kassasiya protestinin təmin etməmişdir.

Geyd olunduğu kimi kassasiya protestində işin faktiki halları və Ə.Mövludovun əməlinin hüquqi tövsifi məsələləri mübahisə edilmədən yalnız məhkuma cinayətlərin məcmusu üzrə cəza təyini zamanı cinayət qanununun düzgün tətbiq olunmaması məsələsi qoyulmuşdur.

Məhkum Ə.Mövludovun AR CM-nin 177.2 və 305-ci maddələri ilə törətdiyi cinayət əməli cinayətlərin residivini yaratdığından cəza təyini zamanı AR CM-nin 65.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilən normalar tətbiq olunmalı idi. Birinci instansiya məhkəməsi CM-nin 177.2-ci maddəsi ilə cəza təyin edərkən bu normaya əməl etdiyi halda 305-ci maddəsi ilə cəza təyində həmin normaya əməl etməmişdir. Dövlət ittihamçısı hökmün məhz bu hissəsindən apellyasiya protesti vermişdir. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi qərarı ilə məhkəmə səhvini düzəltməklə protest təmin etmişdir. Yəni, Ə.Mövludova CM-nin 305-ci maddəsi ilə təyin olunmuş 3 ay azadlıqdan məhrum etmə cəzası CM-nin 65.2-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq 6

ayadək artırılmışdır. Bununla yanaşı Ə.Mövludova cinayətlərin məcmusu üzrə təyin edilən 3 il 9 ay və hökmlərin məcmusu üzrə təyin edilən 3 il 10 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzaları əvvəlki kimi saxlanmışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi öz qərarını bununla əsaslandırmışdır ki, apellyasiya protestində nə cinayətlərin məcmusu, nə də hökmlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzaların ağırlaşdırılması məsələsi qoyulmamışdır. Apellyasiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, konkret iş üzrə Ə.Mövludovun cəzasının ağırlaşdırılması protestin hüdudlarından kənara çıxmaq demək olardı.

Bu nəticə ilə razılaşmayan kassator protestdə qeyd edir ki, apellyasiya protestində Ə.Mövludova AR CM-nin 305-ci maddəsi ilə daha ağır cəza verilməsi məsələsinin qoyulması özlüyündə ona təyin edilməli olan yekun cəzanın ağırlaşdırılmasını da ehtiva edir.

Kassasiya protesti verənin qanunu bu cür izah etməsi ilə razılaşmaq olmaz. Belə ki, AR CM-nin 387-ci maddəsinə əsasən apellyasiya protestində (şikayətdə) bu protesti (şikayəti) verən şəxsin xahişi öz əksini tapmalıdır. Həm də bu sənəddə apellyasiya tələbi (xahişi) aydın surətdə qoyulmalıdır.

Ə.Mövludov barəsində çıxarılmış hökmdən verilmiş apellyasiya protestində yalnız ona AR CM-nin 305-ci maddəsi ilə təyin olunmuş cəzanın CM-nin 65-ci maddəsinin tələblərinə uyğunlaşdırılması, yəni məhz həmin maddə ilə təyin olunmuş cəzanın ağırlaşdırılması məsələsi qoyulsa da, ona nə cinayətlərin məcmusu, nə də hökmlərin məcmusu üzrə təyin olunan cəzanın ağırlaşdırılması məsələsi qoyulmamışdır. Belə vəziyyətdə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin Ə.Mövludova təyin olunan yekun cəzanı ağırlaşdırılması protestin hüdudlarından kənara çıxmaq demək olardı.

Kassasiya kollegiyası bunu da qeyd etmişdir ki, cinayət qanununun bir neçə maddəsi ilə təqsirli bilinmiş məhkuma apellyasiya protesti, yaxud zərərçəkmişin apellyasiya şikayəti üzrə maddələrdən biri üzrə cəzanın ağırlaşdırılması bütün hallarda ona təyin olunmuş yekun cəzanın avtomatik olaraq ağırlaşdırılması demək deyildir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi öz qərarında haqlı olaraq qeyd etmişdir ki, hökmlə Ə.Mövludova CM-nin 177 və 305-ci maddələrlə təyin olunmuş cəzalar tam toplama yolu ilə birləşdirildiyinə görə CM-nin 305-ci maddəsi ilə təyin olunan cəza ağırlaşdırıldıqda cinayətləri məcmusu ilə təyin olunan cəza həddini aşmış olur. Yəni, cinayətlərin məcmusu ilə təyin olunan cəza 4 il təşkil edir. Protestdə Ə.Mövludova təyin olunan ümumi cəzanın ağırlaşdırılması məsələsi qoyulmadığından apellyasiya məhkəməsi həmin cəzaları tam toplama üsulu ilə deyil, qismən toplama üsulu ilə birləşdirməli olmuşdur. Birinci instansiya məhkəməsi ilə müqayisədə yuxarı instansiya məhkəməsi olan apellyasiya məhkəməsi belə hüquqa malikdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi öz qərarında nəzərdən qaçırmamışdır ki, birinci instansiya məhkəməsi əvvəlki hökmlə təyin olunmuş cəzanın çəkilməmiş hissəsi olan 1 il 11 ay 23 günün cəmi 1 ayını yeni hökmlə təyin olunan cəzaya birləşdirərkən formal olaraq qanunun tələbini pozmasa da mövcud məhkəmə təcrübəsi və məhkumun şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla uyğunsuzluğa yol vermişdir. Bu zaman məhkəmə əvvəlki hökmlə təyin olunmuş cəzanın nə üçün məhz bir ayının sonrakı hökmlə təyin edilən cəzaya birləşdirilməli olduğunu əsaslandırılmamışdır. Lakin məhz apellyasiya protestində Ə.Mövludova təyin olunan yekun cəzanın ağırlaşdırılması məsələsi qoyulmaması səbəbindən onun çəkməli olduğu cəza müddəti artırılmamışdır. Apellyasiya məhkəməsi cəzaların toplanmasında birinci instansiya məhkəməsinin yol verdiyi uğursuzluğu cinayətlərin məcmusu üzrə cəzaların qismən toplanması yolu ilə birləşdirilməsi ilə aradan qaldırmaqlı olmuşdur.

Həmin səbəblərdən kassasiya protesti təmin edilməmişdir.

MƏHKƏMƏ QƏTNAMƏSİ QƏBUL EDİLƏNƏDƏK VALİDEYNLƏR ÖZ UŞAQLARININ ÖVLADLIĞA GÖTÜRÜLMƏSİ BARƏDƏ VERDİKLƏRİ RAZILIĞI GERİ GÖTÜRƏ BİLƏRLƏR.

Bakı şəhər Yasamal rayon Məhkəməsinin 09 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı P-nin cavabdehlər S-yə və B-yə qarşı Ş-nin və C-nin övladlığa götürülmə barədə iddia ərizəsi təmin edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MİÜMK-nin 1 oktyabr 2009-cu il tarixli qətnaməsi ilə övladlığa götürülən uşaqların anası cavabdeh S-nin apellyasiya şikayəti təmin olunmamış, Bakı şəhər Yasamal rayon Məhkəməsinin 09 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Cavabdeh S verdiyi kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilərək mülki işin yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilməsi barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmiş və kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və düzgün tətbiq edilməməsi ilə çıxarılmış, P-nin onun uşaqlarının övladlığa götürməsinə etiraz etməsi nəzərə alınmamış, nəticədə əsassız və qanunsuz qətnamə qəbul edilmişdir.

Kassasiya instansiya məhkəməsi aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayətini təmin edərək, apellyasiya instansiya məhkəməsinin qətnaməsini ləğv etmiş və mülki işi yeni apellyasiya baxışına göndərmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi qəbul etdiyi qətnaməni onunla əsaslandırmışdır ki, Ş-ni və C-ni övladlığa götürən iddiaçı uşaqların atası G-nin ölümündən sonra uşaqlara qəyyum təyin olunduğundan, Ş-nin və C-nin onun tərəfindən övladlığa götürülməsinə

uşaqların anası S razı olduğundan P Ş-nin və C-nin övladlığa götürülməsini tələb etməkdə haqlıdır. Belə ki, P-nin uşaq övladlığa götürməsi və saxlaması üçün yaxşı maddi imkanı və həyat şəraiti olduğundan, habelə onun tərəfindən uşaq övladlığa götürülməsi üçün qanunla müəyyən edilmiş istisnalıq təşkil edən hallardan hər hansı biri iş üzrə mövcud olmadığından, iddiaçı Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 120.1-120.3-cü maddələrinə əsasən uşaq övladlığa götürülməsinə yol verilən şəxslər kateqoriyasına daxildir. Həmçinin övladlığa götürülən S və C Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 117-ci maddəsinə əsasən övladlığa götürülməsinə yol verilən uşaqlar kateqoriyasına daxildir.

Apellyasiya instansiya məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə əlaqədar məhkəmə kollegiyası aşağıdakıların qeyd olunmasını zəruri hesab etmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 372.1-ci maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi tam hüquqlu məhkəmə kimi işə işdə olan və əlavə təqdim olunmuş sübutlar əsasında mahiyyəti üzrə baxır.

Həmin məcəllənin 372.7-ci maddəsinin tələbinə görə isə apellyasiya instansiyası məhkəməsi şikayətin dəlillərindən asılı olmayaraq, məhkəmənin maddi və prosessual hüquq normalarına riayət etməsini yoxlamalıdır.

İş materiallarından görünür ki, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən ərizəçi P-nin uşaqların övladlığa götürülməsi barədə ərizəsi qəbul edilərkən, mülki iş məhkəmədə baxılmağa hazırlanarkən və eləcədə işə baxılarkən və

qətnaməsinə əsasən ləğv olunmuş və 3 ay 12 gün sonra iddiaçılar hazırki iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etmişlər.

Digər tərəfdən, iş materiallarından və işin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən olunmuş hallarından görüldüyü kimi Azərbaycan Respublikası İqtisad Məhkəməsinin 06 iyul 2005-ci il tarixli qətnaməsi ilə İçəri Şəhər, Böyük Qala küçəsindəki 42, 44, 46, 48, 50 sayılı binalar həyətəni sahələri ilə birlikdə "Səbuhi Assosiasiyası" MMC-nin mülkiyyətinə verilmiş və bu barədə ona Bakı şəhəri Tİ və MHQİ-si tərəfindən 23 avqust 2005-ci il tarixdə QYM seriyalı 003080 sayılı mülkiyyət hüququna dair qeydiyyat vəsiqəsi verilmişdir. "Səbuhi Assosiasiyası" MMC hazırki iş üzrə iddiaçı olan F.M.Qasimovaya və qeyrilərinə qarşı orderin, qeydiyyat vəsiqələrinin ləğv olunması, başqa yaşayış sahəsi verilmədən mənzildən çıxarılma tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəmə müraciət etmiş və Səbail Rayon Məhkəməsinin 06 yanvar 2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə iddia tələbi qismən təmin olunmaqla Böyük Qala küçəsindəki evin mənzili üçün F.M.Qasimovanın adına verilmiş order ləğv edilmiş və onun ailə üzvləri ilə birlikdə Bakı şəhərinin mərkəzi hissəsində müvafiq şərait və sahəyə malik mənzillər verilməklə çıxarılmaları qət edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsi MİÜMK-nın 31.07.2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə birinci instansiya məhkəməsinin həmin qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmış, 30.08.2006-cı il tarixdə qətnamənin icra edilməsi ilə bağlı müvafiq icra vərəqəsi verilmiş və həmin icra vərəqəsinə əsasən F.M.Qasimovanın adına verilmiş order ləğv edilmiş, onlar kompensasiya verilməklə «Səbuhi» Assosiasiyasının mülkiyyətində olan mübahisəli mənzildən

çıxarılmışlar. İş materiallarından görüldüyü kimi, iddiaçılar mübahisəli mənzildən çıxarıldıqdan sonra «Səbuhi» Assosiasiyası tərəfindən verilmiş kompensasiya hesabına Bakı şəhərində xüsusi mülkiyyət hüququ əsasında iki mənzil əldə etmişlər.

Hazırki iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsi 02 may 2006-cı il tarixdə çıxarılmış və bu zaman artıq F.M.Qasimovanın adına verilmiş orderin ləğv edilməsi və onun ailə üzvləri ilə birlikdə mübahisəli mənzildən çıxarılmasına dair Səbail Rayon Məhkəməsinin 06 yanvar 2006-cı il tarixli qətnaməsi mövcud olmuşdur. İşin bütün bu halları sonuncu apellyasiya baxışı zamanı işə baxan məhkəməyə məlum olmuşdur.

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işin hallarını ətraflı araşdırıb müəyyən etmiş olsa da müəyyən edilmiş hallara və toplanmış sübutlara Azərbaycan Respublikası MPM-nin 88-ci maddəsinin tələbləri baxımından düzgün hüquqi qiymət verməməklə və mübahisəli hüquq münasibətinə maddi hüquq normalarının düzgün tətbiq olunmasını təmin etməməklə iş üzrə səhv nəticəyə gəlmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin MİÜMK-sı yuxarıda göstərilənləri nəzərə alaraq 26 yanvar 2010-cu il tarixli qərarla B.T.Qasimovun kassasiya şikayətini təmin etmiş, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 25 sentyabr 2009-cu il tarixli qətnaməsini maddi hüquq normalarının pozulması və düzgün tətbiq edilməməsi əsası ilə ləğv etmiş və apellyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında iddia tələbinin rədd olunması barədə yeni qərar qəbul etmişdir.

MÜLKİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

ŞƏXSİN AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ AZADLIĞI, SUVERENLİYİ VƏ ƏRAZI BÜTÖVLÜYÜ UĞRUNDA GEDƏN DÖYÜŞLƏRDƏ ALDIĞI YARALAR NƏTİCƏSİNDƏ SONRADAN VƏFAT ETMƏSİ FAKTI HƏMİN ŞƏXSƏ "ŞƏHİD" STATUSUNUN VƏ BUNUNLA BAĞLI GÜZƏŞT VƏ İMTİYAZLARIN VERİLMƏSİ ÜÇÜN ƏSASDIR

Ərizəçi C.M.Mustafayeva cavabdehlər Bakı şəhəri, Yasamal Rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə və Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin Pensiya Təminatı Şöbəsinə qarşı vəzifəli şəxsin qərarının qanuna zidd hesab edilməsi və şəhid statusunun tanınması tələbinə dair iddia ərizəsi ilə Yasamal rayon məhkəməsinə müraciət etmişdir.

Bakı şəhəri Yasamal rayon məhkəməsinin 30 yanvar 2009-cu il tarixli qətnaməsi ilə ərizəçi C.M.Mustafayevanın cavabdehlər Bakı şəhəri Yasamal Rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə və Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin Pensiya Təminatı Şöbəsinə qarşı vəzifəli şəxsin qərarının qanuna zidd hesab edilməsi və şəhid statusunun tanınması tələbinə dair ərizəsi təmin edilmiş, A.A.Mustafayeva şəhid statusu verilməsi və C.M.Mustafayevaya müvafiq vəsiqənin verilməsi Bakı şəhəri Yasamal rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə həvalə edilmişdir.

Həmin qətnamədən cavabdeh Bakı şəhəri Yasamal Rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzi apellyasiya şikayəti verərək qətnamənin ləğv, iddianın rədd edilməsini xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MİÜK-nın 03 avqust 2009-cu il tarixli qətnaməsi ilə cavabdeh Bakı şəhəri Yasamal Rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinin apellyasiya şikayəti təmin

edilmiş, Bakı şəhəri Yasamal rayon məhkəməsinin 30 yanvar 2009-cu il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, ərizəçi C.Mustafayevanın cavabdehlər Bakı şəhəri Yasamal Rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə və Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin Pensiya Təminatı Şöbəsinə qarşı vəzifəli şəxsin qərarının qanuna zidd hesab edilməsi və şəhid statusunun tanınması tələbinə dair ərizəsi rədd edilmişdir.

Ərizəçi C.M.Mustafayeva və onun vəkili F.S.Mehdiyev kassasiya şikayəti verərək qətnamənin ləğv edilməsini xahiş etmişdir. Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə həlak olmuş şəxslərlə həmin döyüşlərdə aldığı yaralardan sonradan vəfat etmiş şəxslər fərqləndirilməməli və onlara eyni qaydada "şəhid" statusu verilməlidir.

Bu qəbildən olan mübahisələr üzrə vahid məhkəmə praktikasının yaradılması və işin mürəkkəbliyi nəzərə alınaraq kassasiya şikayətinə 5 hakimdən ibarət məhkəmə kollegiyasının tərkibində baxılması qərara alınmışdır.

Məhkəmə kollegiyası məruzəçini dinləyib, iş materiallarını, kassasiya şikayətinin dəlillərini müzakirə edərək hesab etmişdir ki, C.M.Mustafayevanın kassasiya şikayəti təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilməli, iddia təmin

edilməli, A.Mustafayev “şəhid” hesab edilməklə C.M.Mustafayeva “şəhid ailəsi” vəsiqəsi verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Yasamal rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə həvalə edilməlidir.

İş materiallarından görünür ki, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin sırası əsgəri Ağahüseyn Ağaşərif oğlu Mustafayev 5 yanvar 1994-cü ildə Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə yaralanmış və bununla bağlı 5 yanvar 1994-cü ildən 19 yanvar 1994-cü ilə kimi müalicə olunmuşdur.

Müalicəni başa vurduqdan sonra A.Mustafayev yenidən döyüş bölgəsinə qayıtmış və 7 mart 1994-cü ildə döyüş əməliyyatları zamanı ağır yaralanmışdır.

Aparılan müalicə tədbirləri nəticəsində sağalmadığı üçün A.Mustafayev Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi hərbi həkim Komissiyasının 23.08.1994-cü il tarixli qərarı ilə hərbi xidmətə yararsız hesab edilmiş və 22.04.1995-ci ildə döyüşlərdə aldığı yaralardan Bakı şəhərində vəfat etmişdir.

İş materiallarından və işin məhkəmələr tərəfindən müəyyən olunmuş hallarından görünür ki, A.Mustafayev vəfat etdikdən sonra onun arvadı C.Mustafayeva şəhid ailəsi kimi müəyyən güzəşt və imtiyazlardan istifadə etmiş və ona bu əsasla iki otaqlı mənzil verilmişdir. Lakin 2005-ci ildən ona tətbiq edilən güzəşt və imtiyazlar dayandırılmışdır.

Bununla bağlı C.Mustafayeva 17.09.2008-ci ildə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə müraciət etmişdir.

Həmin mərkəzin 07.10.2008-ci il tarixli məktubu ilə C.Mustafayevanın müraciəti təmin edilməmişdir. Mərkəzin imtinası onunla əsaslandırılmışdır ki, A.Mustafayevin “Şəhid”, onun arvadı C.Mustafayevanın “şəhid ailəsi” hesab edilməsi barədə heç bir sənəd aşkar

edilmədiyindən C.Mustafayevaya şəhid ailəsi üçün nəzərdə tutulmuş müavinət, təqaüd və imtiyazların tətbiq edilməsi qeyri-mümkündür.

Bundan sonra C.Mustafayeva vəzifəli şəxslərin hərəkətindən şikayət qaydasında məhkəməyə iddia ərizəsi verərək Yasamal rayonu Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinin 07.10.2008-ci il tarixli məktubunun qanunsuz hesab edilməsi və Mərkəzin üzərinə A.Mustafayev “şəhid” hesab edilməklə ona “şəhid ailəsi” vəsiqəsinin verilməsi vəzifəsinin qoyulmasını və 2007-ci ildən yığılmış şəhidlik müavinətlərinin ödənilməsinə xahiş etmişdir.

İş üzrə mübahisə Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən yuxarıda qeyd olunan qaydada həll edilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəlidiyi nəticəni onunla əsaslandırmışdır ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15.01.1994-cü il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailəsinə edilən güzəştlərin tətbiqi qaydalarının” 1.2.6-cı bəndinə əsasən döyüş bölgəsində yerləşən hərbi hissələrdə və daxili işlər orqanlarında xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən düşmən tərəfindən açılan atəşlər nəticəsində, habelə minaya düşərək həlak olan şəxslər “Şəhid” hesab olunurlar.

Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının İ.Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu tərəfindən verilən 21.01.2008-ci il tarixli izahla müəyyən edilir ki, “Həlak olma” anlayışı mənə çalarlarına görə vətən uğrunda, düşməne qarşı mübarizədə, döyüşlərdə ölmək mənasını ifadə edir.

A.A.Mustafayevin isə düşməne qarşı döyüşlərdə həlak olmaması, yəni onun döyüşlərdə aldığı yaralardan bilavasitə döyüş vaxtı deyil, sonra vəfat etməsi faktı ona “Şəhid” statusunun verilməsinə əsas ola bilməz.

order yaşayış sahəsinə köçmək üçün yeganə əsasdır. İş materiallarından da göründüyü kimi 15 dekabr 2005-ci il tarixədək həm iddiaçılar, həm də cavabdeh mübahisəli mənzildə order əsasında yox, Səbail rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının 16 aprel 1993-cü il tarixli 1333 sayılı sərəncamı əsasında yaşamışlar və sərəncamda da qeyd olunduğu kimi mənzil onlara müvəqqəti yaşamaq üçün sığınacaq kimi verilmişdir. Deməli, iddiaçı F.Qasımova 15 dekabr 2005-ci il tarixədək mübahisəli mənzilin icarədarı olmamışdır və iddia ərizəsində göstərildiyi kimi onun bir icarədar kimi, digər iddiaçıların isə icarədarın ailə üzvü kimi hüquqlarının, o cümlədən mübahisəli mənzilin özəlləşdirilməsi bağlı hüquqlarının pozulmasından söhbət gedə bilməzdi. Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 51-ci maddəsinin mənasına görə icarədar dedikdə adına yaşayış sahəsi verilməsi üçün order verilmiş vətəndaş başa düşülür. 15 dekabr 2005-ci ilədək mübahisəli mənzil üçün F.Qasımovanın adına order verilmədiyindən təbii ki, onunla kirayədar, yəni mənzil-istismar təşkilatı arasında həmin yaşayış sahəsinə icarə müqaviləsi də bağlanmamışdır. İcarə müqaviləsinin olmaması isə cavabdehdən icarə müqaviləsi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin tələb olunmasını istisna edir. Cavabdehin 2001-ci ildən mübahisəli mənzildə yaşamamasını əsas götürərək iddianın təmin olunması barədə qətnamə çıxaran birinci instansiya məhkəməsi və həmin qətnaməni dəyişdirilmədən saxlayan apellyasiya instansiyası məhkəməsi bunları, yəni 2001-ci ildən 15 dekabr 2005-ci ilədək iddiaçı F.Qasımovanın mübahisəli mənzilin icarədarı olmamasını və onunla yaşayış sahəsinə icarə müqaviləsinin bağlanmamasını nəzərə almamış və iş üzrə gəlmiş olduğu nəticəni Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-

ci maddələri ilə əsaslandırmışdır. Halbuki, Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60-cı maddəsi məhz icarədarın və ya onun ailə üzvlərinin müvəqqəti başqa yerə getdiyi hallarda onların yaşayış sahəsinin saxlanması, 87-ci maddəsi isə yaşayış sahəsinə icarə müqaviləsinin məhz icarədar tərəfindən pozulmasından bəhs edir. Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, F.Qasımovanın bir icarədar kimi mübahisəli yaşayış sahəsinə hüquqları order verildiyi tarixdən, yəni 15 dekabr 2005-ci ildən yaranmışdır və Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-ci maddələri yalnız həmin tarixdən sonra yaranan mübahisələr üzrə tətbiq oluna bilərdi. İş materiallarından göründüyü kimi, iddiaçılar order verildəndən, yəni mübahisəli yaşayış sahəsinə bir icarədar və icarədarın ailə üzvü kimi hüquqlarının yarandığı gündən 3 ay 12 gün sonra cavabdehin yaşayış sahəsindən istifadə hüququnun itirilmiş hesab olunması barədə iddia ərizəsi ilə Səbail Rayon Məhkəməsinə müraciət etmişlər. Lakin iddia ərizəsi məhkəməyə veriləndə mübahisəli mənzil üçün F.M.Qasımovanın adına verilmiş 15 dekabr 2005-ci il tarixli order Səbail Rayon Məhkəməsinin 06 yanvar 2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə artıq ləğv olunmuş və F.M.Qasımovanın ailə üzvləri ilə birlikdə həmin mənzildən çıxarılması qət edilmişdi. Göründüyü kimi, mübahisəyə Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60-cı maddəsi tətbiq oluna bilməzdi. Belə ki, həmin maddə icarədar və ya onun ailə üzvlərinin müvəqqəti başqa yerə getdiyi hallarda onların yaşayış sahəsinin altı ay saxlanılmasını nəzərdə tutur. İşin müəyyən olunmuş hallarından göründüyü kimi tərəflərin order əsasında mübahisəli yaşayış sahəsinə hüquqları 15 dekabr 2005-ci il tarixdə yaranmış, bundan 22 gün sonra həmin order Səbail Rayon Məhkəməsinin 06 yanvar 2006-cı il tarixli

mülkiyyət hüququ olan «Səbuhi» Assosiasiyasının iddia tələbi təmin olunaraq F.M.Qasimovanın adına verilmiş həmin order ləğv edilmiş və onun ailə üzvləri ilə birlikdə Bakı şəhərinin Mərkəzi hissəsində yaşadıkları mənzillərə müvafiq olan şəraiti və sahəyə malik mənzillər verilməklə həmin mənzildən çıxarılması qət edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsinin 31.07.2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə həmin qətnamə dəyişdirilmədən saxlanılmış və 30.08.2006-cı il tarixdə qətnamənin icra edilməsi ilə bağlı müvafiq icra vərəqəsi verilmişdir. İcra vərəqəsinə əsasən qətnamə icra edilərək order ləğv edilmiş, F.M.Qasimova ailə üzvləri ilə birlikdə kompensasiya verilməklə mübahisəli mənzildən çıxarılmışlar. F.M.Qasimova mübahisəli mənzilə görə əldə etmiş olduğu vəsait hesabına xüsusi mülkiyyət kimi iki mənzil almışdır.

İddia tələbi onunla əsaslandırılmışdır ki, cavabdeh B.Qasimov 02.07.2001-ci il tarixdə mənzilin əsas icarədarı olan F.Qasimova ilə boşandıqdan sonra başqa qadınla evlənmiş və həmin qadınla birlikdə yaşamaq üçün mübahisəli mənzildən köçüb getmişdir. Cavabdehin mübahisəli mənzildə qeydiyyatda qalması onların həmin mənzil üzərində sərbəst sərəncam vermələrini, mənzilin özəlləşdirilməsi ilə bağlı malik olduqları hüquqlarını həyata keçirmələrini və eləcə də sair hüquqlarını məhdudlaşdırmışdır.

Birinci instansiya məhkəməsi iddianı əsaslı sayaraq onun təmin olunmasına dair qətnamə çıxarmış və həmin qətnamə apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən qanini və əsaslı sayılaraq dəyişdirilmədən saxlanılmışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəlmiş olduğu nəticəni onunla əsaslandırmışdır ki, mübahisəli mənzilə dair order verilərkən cavabdeh faktiki olaraq ikinci ailəsi ilə başqa ünvanda

yaşamış və bu, onun qeydiyyatda olduğu mübahisəli mənzilə hüququnun itirilməsi ilə bağlı məhkəmədə iddia qaldırılması üçün iddiaçılara tam hüquqi əsas vermişdir. Eləcə də, cavabdeh iddiaçılar tərəfindən zorla mübahisəli mənzildən çıxarılmasını, yaşamaq üçün həmin mənzilə köçməyə cəhd etsə də buna imkan verilməməsini, başqa yaşayış yerinin olmamasını sübut edə bilməmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə gəlmiş olduğu bu nəticəni maddi hüquq baxımından Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60-cı və 87-ci maddələri ilə əsaslandırmışdır.

Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60-cı maddəsinin tələbinə görə icarədar və ya onun ailə üzvləri müvəqqəti başqa yerə getdikdə, onların yaşayış sahəsi altı ay saxlanılır.

Həmin Məcəllənin 87-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə əsasən icarədar və onun ailə üzvləri daimi yaşamaq üçün başqa yaşayış məntəqəsinə getdikdə və ya həmin yaşayış məntəqəsində digər yaşayış sahəsinə köçdükdə, yaşayış sahəsinin icarə müqaviləsi onların getdiyi və ya köçdüyü gündən pozulmuş hesab edilir.

Məhkəmə kollegiyası aşağıdakılara əsasən hesab edir ki, mübahisəli hüquq münasibətinə Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-ci maddələri düzgün tətbiq olunmamışdır.

Əvvəla, işin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən olunmuş hallarından görünür ki, mübahisəli yaşayış sahəsi üçün order 15 dekabr 2005-ci il tarixdə verilmiş və həmin vaxtdan da həm iddiaçıların və həm də cavabdehin həmin yaşayış sahəsinə hüquqları yaranmışdır. Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 48-ci maddəsinə görə dövlət və ya ictimai mənzil fondu evində yaşayış sahəsi verilməsi haqqında qərar əsasında vətəndaşa order verilir və məhz həmin

Məhkəmə kollegiyası aşağıda göstərilənlərə görə hesab etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv, iddianın rədd edilməsi barədə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qəbul etdiyi qətnamə əsassızdır.

“Şəhid adının əbədləşdirilməsi və şəhid ailəsinə edilən güzəştlər haqqında” 03 sentyabr 1993-cü il tarixli Qanunun 1-ci maddəsinə görə şəhid Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olan, hərbi əməliyyatla əlaqədar itkin düşən və qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada ölmüş hesab edilən şəxsdir.

Həmin Qanunun 2-ci maddəsinə görə ər və ya arvad şəhid ailəsinin üzvləri hesab edilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 yanvar 1994-cü il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Şəhid adının əbədləşdirilməsi və şəhid ailəsinə edilən güzəştlərin tətbiqi qaydalarının” 1.2.6-cı bəndinə görə Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü ilə əlaqədar, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilən digər hadisələrdə həlak olan, itkin düşən və ölmüş hesab edilən şəxslər, o cümlədən, atəşkəs dövründə döyüş bölgələrində yerləşən hərbi hissələrdə xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən düşmən tərəfindən açılan atəşlər nəticəsində, habelə minaya düşərək həlak olan şəxslər şəhid hesab olunurlar.

Göstərilən normativ-hüquqi aktların mənası onu təsbit edir ki, şəxsin həlak olması ilə Azərbaycan Respublikasının azadlığının, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması arasında birbaşa səbəbli əlaqə olmalıdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, qeyd olunan maddi hüquq normalarındakı “həlak olma” anlayışının düzgün təfsir edilməsi üçün həmin

anlayışa qanunun aliliyinin əsas elementlərindən biri olan hüquqi müəyyənlik prinsipi baxımından yanaşılmalıdır. Hüquqi müəyyənlik prinsipi isə digər kriteriyalarla yanaşı ümumi mənada mövcud hüquqi vəziyyətə aid aydınlığı və müəyyənliyi nəzərdə tutur.

Yəni, şəxsin Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə həlak olması və ya onun həmin döyüşlərdə aldığı yaralardan sonradan vəfat etməsi hüquqi müəyyənlik prinsipi baxımından məzmunca eyni anlayışdır və mübahisəli hüquq münasibətlərinə eyni qaydada tətbiq olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 76-cı maddəsinə görə vətəni müdafiə hər bir vətəndaşın borcudur.

Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı kimi vətənə hərbi borcunu yerinə yetirərkən Azərbaycan Respublikasının suverenliyi, azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə həlak olmuş şəxslər, həmin döyüşlərdə ağır yaralanmış və sonradan aldığı yaralardan vəfat etmiş şəxsləri fərqləndirmək hüquqi müəyyənlik prinsipinin kriteriyalarına ziddir.

Çünki hər iki halda – həlak olma və ya vəfat etmə – ölümlə onun baş verməsinin səbəbləri arasında (Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlər) birbaşa əlaqə vardır.

Yuxarıda göstərilənlərlə yanaşı məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, hazırkı iş üzrə mübahisənin düzgün həlli üçün MDB dövlətlərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının da imzaladığı “Əfqanıstanda və hərbi əməliyyatlar aparılmış digər dövlətlərdə həlak olmuş hərbiçilərin ailə üzvlərinə dövlət sosial yardımını haqqında 24.10.1994-cü il tarixli saziş” in müddəaları da təfsir edilməlidir.

Belə ki, həmin müqavilənin 1, 2 və 3-cü maddələrinin məzmunundan görünür ki, iştirakçı dövlətlər Əfqanıstanda və hərbi əməliyyatlar aparılan digər ölkələrdə hərbi əməliyyatlar aparılan zaman həlak olmuş və yaralanma, kontuziya, xəstəlik nəticəsində vəfat etmiş şəxsləri eyni kateqoriyaya aid etməklə Böyük Vətən Müharibəsində həlak olmuş şəxslərin ailələrinə verilən güzəştləri həmin şəxslərin ailələrinə də şamil edirlər.

Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü hər bir Azərbaycan vətəndaşı üçün yuxarıda qeyd edilən müqavilədə nəzərdə tutulan məqsədlərdən daha üstün olmaqla Azərbaycan dövlətçiliyinin mövcudluğuna xidmət etdiyindən və respublikanın azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması Azərbaycan dövlətinin vəzifəsi olduğundan məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, hüquqi təfsirinə görə “Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailəsinə edilən güzəştlər haqqında qanunda döyüş əməliyyatlarında həlak olma anlayışı” ilə “döyüş əməliyyatlarında aldığı yaralardan vəfat etmə ifadəsi” arasında məzmunca heç bir fərq yoxdur.

Yəni, Azərbaycanın azadlığının, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının vətəndaşına Azərbaycan Dövləti tərəfindən verilən güzəştlər, xarici dövlətlərin azadlığının, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının vətəndaşına Azərbaycan Dövləti tərəfindən verilən güzəştlərdən aşağı ola bilməz.

Bununla yanaşı məhkəmə kollegiyası onu da qeyd etməyi zəruri saymışdır ki, şəxsin Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə aldığı yaralardan vəfat etməsi zamanı həmçinin əsas o hal sübut olunmalıdır ki, yara almış şəxs yara aldığı vaxtdan həlak

olan ana qədər fasiləsiz müalicə olunmuş, lakin həmin müalicəyə baxmayaraq vəfat etmişdir.

Hazırkı işdə olan sübutların məcmusu isə bu halın mövcudluğunu birbaşa təsdiq edir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 15 yanvar 1994-cü il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlərin tətbiqi qaydalarının 4.1-ci bəndinə görə Şəhid və şəhid ailəsi statusunun verilməsi məsələsinə maraqlı şəxsin müraciəti və dövlət orqanlarının və ya müvafiq hərbi hissənin vəsatəti ilə baxılır.

Şəhid ailəsi statusu gizir və zabit heyəti üçün Müdafiə Nazirliyinin, Daxili İşlər Nazirliyinin, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin kadrlar idarəsi, digər hərbi qulluqçulara qeydiyyatda olduqları hərbi komissarlıqlar, mülki vətəndaşlara isə rayon (şəhər) icra hakimiyyəti orqanlarının verdiyi arayışlarla təsdiq olunur.

İş materiallarından görünür ki, sırası A.A.Mustafayevin Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə aldığı yaralardan vəfat etməsi barədə Bakı şəhəri Xətai rayon hərbi komissarlığı 27.12.1996-cı ildə və 09.04.1999-cu ildə arayışlar vermişdir.

Digər tərəfdən Bakı şəhəri Yasamal rayon məhkəməsində 1954-cü il təvəllüdü A.Mustafayevin döyüşlərdə aldığı yaralardan 1995-ci ildə vəfat etməsi faktının müəyyən edilməsinə dair C.M.Mustafayevanın iddia ərizəsi üzrə işə baxılmış və həmin məhkəmənin qanuni qüvvədə olan 10.10.2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə iddia təmin edilərək A.Mustafayevin döyüşlərdə aldığı yaralardan 22.04.1995-ci ildə Bakı şəhərində vəfat etməsi faktı müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının MPM-nin 82.3-cü maddəsinin tələblərinə görə bir mülki iş üzrə qanuni qüvvəyə

Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-ci maddələrinin düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğvinə səbəb olmuşdur.

Bakı şəhəri, Səbail Rayon Məhkəməsinin 02 may 2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçılar F.M.Qasımovanın, N.B.Qasımovun və M.B.Qasımovanın cavabdeh B.T.Qasımova qarşı yaşayış sahəsindən istifadə hüququnun itirilmiş hesab olunması tələbinə dair iddiaları təmin edilmiş, cavabdeh B.T.Qasımovun yaşayış sahəsindən istifadə hüququna xitam verilməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MİÜK-nin 25 sentyabr 2009-cu il tarixli qətnaməsi ilə B.T.Qasımovun apellyasiya şikayəti təmin edilmədən, Səbail Rayon Məhkəməsinin 02 may 2006-cı il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Cavabdeh B.T.Qasımov kassasiya şikayəti verərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MİÜK-nin iş üzrə 25 sentyabr 2009-cu il tarixli qətnaməsinin ləğv olunmasını və apellyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən olunmuş hallar və sübutlar əsasında iddia tələbinin rədd edilməsi haqqında yeni qərar qəbul olunmasını xahiş etmişdir. Kassasiya şikayəti apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən mübahisəli hüquq münasibətinə Azərbaycan Respublikası Mənzil Məcəlləsinin 60, 87-ci maddələrinin düzgün tətbiq olunmaması ilə əsaslandırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

İşin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən olunmuş hallarından görünür ki, cavabdeh

B.T.Qasımov 20 may 1988-ci ildən 4 (dörd) nəfər ailə üzvü ilə yaşadığı Səbail rayonu üzrə mənzil növbəsində olmuşdur. Səbail rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının 16.04.1993-cü il tarixli 1333 №-li sərəncamına əsasən, onun yaşadığı evin uçmaq təhlükəsi olması nəzərə alınaraq iddiaçı F.M.Qasımovaya 4 nəfər ailə üzvü ilə (özü, əri, oğlu və qızı) müvəqqəti yaşamaq üçün boşalmış 2 otaqlı 25 kv.m yaşayış sahəsi olan mənzil sığınacaq kimi verilmişdir. Həmin sərəncam əsasında iddiaçı F.M.Qasımova, övladları N.B. Qasımov, M.B.Qasımova və cavabdeh B.T.Qasımov 1993-cü ildən həmin mənzilə qeydiyyatata alınmışlar. Səbail Rayon Məhkəməsinin 02 iyul 2001-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı F.M.Qasımova ilə cavabdeh B.T.Qasımov arasında 16 mart 1985-ci ildə bağlanmış nikah pozulmuşdur. Səbail rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının 02.11.2005-ci il tarixli, 614 sayılı sərəncamı ilə iddiaçı F.M.Qasımovaya 4 nəfər ailə tərkibi ilə mübahisəli mənzil üçün order verilməsi və cavabdeh B.T.Qasımovun da həmin orderə daxil edilməsi qərara alınmışdır. Bununla bağlı Bakı şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən də 07.12.2005-ci il tarixdə 313 sayılı müvafiq sərəncam verilmişdir. Adı çəkilən sərəncamların əsasında Səbail RİH tərəfindən iddiaçı F.M. Qasımovanın adına mübahisəli mənzilə dair 002322 sayılı, 14 dekabr 2005-ci il tarixli order verilmişdir. Orderdə həm iddiaçıların və həm də cavabdehin adı qeyd edilmişdir. Lakin, order veriləndən 22 gün sonra Səbail Rayon Məhkəməsinin 06.01.2006-cı il tarixli qətnaməsi ilə mübahisəli mənzilə

hüquqi akta istinad olunmamışsa apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi və ya qərardadı şikayətin dəlillərindən asılı olmayaraq ləğv edilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası yuxarıda göstərilənlərə görə hesab etmişdir ki, qeyd olunan qanun pozuntuları ilə çıxarılan qərardad qüvvədə qala bilməz. Buna görə də Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair

işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 03 iyun 2009-cu il tarixli qərarı ilə iddiaçı «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin kassasiya şikayəti təmin edilmiş, iş üzrə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 12 mart 2009-cu il tarixli qərardadı ləğv edilmiş və iş yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiya məhkəməsinə göndərilmişdir.

minmiş məhkəmə qətnaməsi ilə müəyyən edilmiş faktlar həmin işdə iştirak edən şəxslər tərəfindən başqa məhkəmə prosesində mübahisələndirilmir və yenidən sübut edilmir.

Beləliklə, hərbi komissarlıq tərəfindən verilən arayışlar və qanuni qüvvədə olan qətnamə A.Mustafayevin döyüşdə aldığı yaralardan vəfat etməsini təsbit etməklə onun digər xəstəliklərdən vəfat etməsini birmənalı istisna edir.

Eyni zamanda, bu iş üzrə cavabdeh qismində cəlb edilmiş şəxslər-Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, həmin nazirliyin Yasamal rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzi də A.Mustafayevin döyüş bölgəsində aldığı yaralardan deyil, digər xəstəliklərdən vəfat etməsi faktını mübahisələndirməmişdir.

Beləliklə, işin yuxarıda qeyd olunan hallarından göründüyü kimi apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə olan bütün sübutlar və hallar üzrə müvafiq araşdırma aparsa da, bu araşdırma nəticəsində müəyyən olunmuş hallara tətbiq etdiyi maddi hüquq normalarının məzmununu düzgün təfsir etməmiş və nəticədə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsini ləğv edərək iddianı rədd etmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə görə maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərardadının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Həmin Məcəllənin 417.1.4-cü maddəsində göstərilir ki, kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və ya qərardadını tamamilə, yaxud qismən ləğv edib apellyasiya instansiyası məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və

sübutlar əsasında yeni qərar qəbul edə bilər.

Həmin Məcəllənin 417.2-ci maddəsinə görə Bu Məcəllənin 417.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş, qərar yalnız o halda qəbul edilir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi hüquq normaları pozulmuş və ya düzgün tətbiq edilməmiş olsun.

Hazırkı işə münasibətdə maddi hüquq normalarının pozuntusu isə ondan ibarətdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi mübahisəli hüquq münasibətlərinə maddi hüquq normalarını düzgün tətbiq etsə də həmin normaların məzmununu səhv təfsir edərək iddianın rədd edilməsi barədə qətnamə qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 386-cı maddəsinin məzmununa görə maddi hüquq normaları o halda pozulmuş və ya düzgün tətbiq olunmamış hesab edilir ki, işə baxan məhkəmə hüququn tətbiq edilməsində səhv buraxsın, tətbiq edilməli olan qanunu və ya digər normativ hüquqi aktı tətbiq etməsin, yaxud qanunu səhv təfsir etsin.

Yuxarıda göstərilənləri, o cümlədən kassasiya şikayətinin dəlilləri üzrə tərəflərin izahatlarını dinləyib işə baxan məhkəmələrin araşdırdığı sübutlara hüquqi qiymət verərək məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, C.M.Mustafayevanın kassasiya şikayəti təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilməli, iddia təmin edilməli, A.Mustafayev “şəhid” hesab edilməklə C.M.Mustafayevaya “şəhid ailəsi” vəsiqəsi verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Yasamal rayon Əhalinin Sosial Müdafiəsi Mərkəzinə həvalə edilməlidir.

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üzrə icraatın başlanması üçün əsas olan həlledici material işə məhkəmədə baxılarkən mövcud, lakin məhkəməyə məlum olmamalıdır.

T.D.Cəbrayılova qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması barədə ərizə ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumuna müraciət edərkən ona istinad etmişdir ki, Ali Məhkəmənin MİÜMK-nın 05 fevral 2009-cu il tarixli qərarı ilə Şəki Apellyasiya Məhkəməsi MİÜK-nın 07 iyul 2008-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlandıqdan sonra Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin sədri tərəfindən ona ünvanlanmış 06 iyul 2009-cu il tarixli məktubda ləğv edilməsini iddia etdiyi JN-231A kod 40614018 sayılı şəhadətnamənin səhvən M.Salmanovun adına yazılması qeyd edilmişdir. Ona görə də həmin məktubu yeni açılmış hal hesab edərək işə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasını xahiş edir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu T.Cəbrayılovanın ərizəsində qeyd olunanların qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üçün əsas olub-olmaması ilə bağlı aşağıdakıları qeyd etməyi zəruri hesab edir:

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması mülki-prosessual münasibətlərin iştirakçılarının hüquqları

və qanunla qorunan mənafelərinin müdafiəsinin əlavə prosessual təminatı kimi çıxış edir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinə müvafiq olaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının məhkəmə müdafiəsinə təminat verilir.

Bu o deməkdir ki, dövlət ədalətlik, səlahiyyətlik və səmərəlilik tələblərinə cavab verən məhkəmə müdafiəsi hüququn tam həyata keçirilməsini təmin etməyə borcludur. Bu vəzifə həm də beynəlxalq hüququn hamılıqla tanınmış norma və prinsiplərindən irəli gəlməklə və "İnsan hüquqlarının ümumi Bəyannaməsi"nin 8 və 29-cu maddələrində, "Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt"ın 2-ci maddəsində (2-ci bənddə və 3-cü bəndin "a" yarım bəndində) öz ifadəsini tapmışdır.

"Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt"ın 14-cü maddəsinin 1-ci bəndi, "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında" Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən məhkəmə müdafiəsi müstəqil məhkəmə tərəfindən ədalətli məhkəmə araşdırılması əsasında hüquqların səmərəli bərpa edilməsi kimi qəbul olunur. Ona görə məhkəmə müdafiəsi mahiyyət etibarını ilə ədalət

icra prosesinə başlanılmasına baxmayaraq qətnamənin hələ də icra olunmamasını ərizəçinin Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququnun pozulması kimi qiymətləndirmişdir.

Beləliklə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin təcrübəsi də məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsinin icra edilməməsini Konvensiyanın 6-cı maddəsinin birinci bəndinin və Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinin birinci bəndinin pozulması kimi qiymətləndirir. Məhkəmənin hazırkı iş üzrə qərarı isə Avropa Məhkəməsinin həmin təcrübəsinə uyğun deyildir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi öz qərarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 noyabr 2005-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin Əsasnaməsinin 10.49-cu bəndinə istinadən göstərmişdir ki, Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesində təsis olunmuş və tam özəlləşdirilməmiş səhmdar cəmiyyətlərinə məxsus daşınar və daşınmaz əmlakın satılması, icarəyə verilməsi və digər qaydada özgəninkiləşdirilməsinə razılıq verir. Lakin Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin kapitalının 30%-nin dövlətə, qalan 70%-nin isə müxtəlif səhmdarlara məxsus olan «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin daşınmaz və daşınar əmlakının satılması barədə razılığını sübut edən heç bir sənəd yoxdur.

Məhkəmə kollegiyası belə qənaətə gəlmişdir ki, Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin Əsasnaməsinin 10.49-

cu bəndini düzgün tətbiq etməmişdir və Əsasnamənin həmin bəndinin hazırkı işlə heç bir əlaqəsi yoxdur.

Belə ki, məhkəmənin qüvvədə olan qətnaməsinin icrası məcburi olduğuna görə onun icrası hər hansı bir orqanın razılığında asılı edilə bilməz və yuxarıda göstəriləndiyi kimi qətnamənin icrası bütün orqanlar, vəzifəli şəxslər və vətəndaşlar üçün məcburidir. Ona görə də Əsasnamənin 10.49-cu bəndinin tələbləri qətnamənin icrası ilə əlaqədar olmayan hallara aid edilə bilər.

İş materiallarında olan Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinin 11 yanvar 2008-ci il tarixli, 08-2/86 sayılı məktubundan da görüldüyü kimi Komitə «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə mübahisənin yalnız məhkəmə qaydasında və məhkəmə qərarlarının icrası haqqında mövcud qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həll edilə biləcəyi barədə məlumat vermiş, narazı qalan tərəfə məhkəməyə müraciət etməyi məsləhət görmüşdür.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 264.0 və 264.0.5-ci maddələrinə əsasən ayrıca akt şəklində qəbul edilən qərarlarda məhkəmənin gəldiyi nəticənin səbəbləri və məhkəmənin rəhbər tutduğu qanunlara istinad edilməsi göstərilməlidir.

Lakin məhkəmə qanunun həmin tələblərini pozaraq gəldiyi nəticəni əsaslandırılmamış və heç bir qanuna istinad etməmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Həmin Məcəllənin 418.4 və 418.4.7-ci maddələrinə əsasən məhkəmənin qəbul etmiş olduğu qətnamə və ya qərarında məhkəmənin rəhbər tutduğu qanuna və ya digər normativ

pozduğunu göstərmiş, həmin qərardadın ləğv edilməsi və işin yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə qaytarılması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nümayəndəsi H.Ə.Bayramov məhkəmə prosesinə vəkiləşməyə görə Azərbaycan Respublikası MPM-nin 67-ci maddəsinə əsasən məhkəmə prosesində tərəf kimi iştirak etmişdir.

Məhkəmə iclasının vaxtı və yeri barədə lazımı qaydada məlumat verilməsinə baxmayaraq cavabdeh «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti məhkəmə kollegiyasının iclasına vəkil və nümayəndə göndərməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin 415.3-cü maddəsinə əsasən işə tərəflərin vəkil və nümayəndələrinin iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab etmişdir.

Məhkəmə kollegiyası işə kassasiya qaydasında baxaraq iş üzrə məruzəçini dinləyib, kassasiya şikayətinin dəlillərini araşdırıb aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayətinin təmin edilməsini mümkün bilməmişdir.

Hüquq məsələləri

Əvvəla, məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyası qərardadı maddi və prosessual hüquq normalarını pozmaqla qəbul etmişdir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 129-cü maddəsinə əsasən məhkəmənin qəbul etdiyi qərarlar dövlətin adından çıxarılır və onların icrası məcburidir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 15.2-ci maddəsinə əsasən məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi bütün dövlət hakimiyyəti, yerli özünüidarə orqanları, onların vəzifəli şəxsləri, ictimai birliklər, siyasi partiyalar, həmkarlar ittifaqları, onların vəzifəli şəxsləri, həmçinin fiziki və hüquqi şəxslər üçün məcburidir və Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində hökmən icra olunmalıdır.

Həmin Məcəllənin 15.3-cü maddəsinə əsasən məhkəmə aktının icra olunmaması, habelə məhkəməyə digər hörmətsizlik halları qanunda nəzərdə tutulmuş məsuliyyətlə nəticələnir.

Avropa İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsasən hər kəs onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən qanun əsasında yaradılmış müstəqil və qərəzsiz məhkəmə vasitəsi ilə, ağlabatan müddətdə işinin ədalətli və açıq araşdırılması hüququna malikdir.

Avropa İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi Haqqında Konvensiyaya əlavə edilmiş 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinə əsasən hər bir fiziki və hüquqi şəxs öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna malikdir.

Lakin məhkəmə həm Respublika qanunvericiliyinin, həm də Konvensiyanın məhkəmə qətnaməsinin icrasının məcburiliyi barədəki tələblərinə əhəmiyyət verməmiş və bu tələbləri nəzərə almamışdır.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin «Əfəndiyevanın Azərbaycana qarşı» işi üzrə qəbul etdiyi 25 oktyabr 2007-ci il tarixli qərarında hər hansı məhkəmə tərəfindən çıxarılmış qərarın icrasının Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan «məhkəmə araşdırmasının» tərkib hissəsi olduğunu qeyd etmiş, o cümlədən qətnamənin qanuni qüvvəyə minməsinə və

anlayışına cavab verməli və hüquqların təsirli şəkildə bərpa olunmasını təmin etməlidir. Yanlış məhkəmə qərarı ədalət mühakiməsinin qanuna uyğun aktı kimi qəbul edilə bilməz. Ona görə də, “Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt”ın 14-cü maddəsi (6-cı bəndi) nəzərdə tutur ki, əgər “hər hansı yeni açılmış hal şübhəsiz olaraq məhkəmə səhvinin mövcudluğuna dəlalət edirsə” həmin məhkəmə aktına yenidən baxılmalıdır.

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması institutunun səciyyəvi cəhətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, məhkəmə aktlarının düzgünlüyünə olan şübhə maddi və prosessual hüquq normalarının pozuntuları və ya iş üçün mühüm əhəmiyyəti olan halların düzgün qiymətləndirilməməsi ilə deyil, məhkəmə aktı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra aşkar edilmiş, məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edilərkən nəzərə alınmamış, iş üçün həlledici əhəmiyyəti olan hallarla bağlıdır.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 432.2.1.-ci maddəsinə əsasən məhkəmə aktı çıxarıldıqdan sonra işə əvvəllər baxılarkən məlum olmayan həlledici materialların aşkar edilməsi yeni açılmış hallar üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxmaq üçün əsas ola bilər.

Qanunun həmin norması şərh edilərkən nəzərə alınmalıdır ki, aşkar edilmiş həlledici materiallar nə ərizəçiyə, nə də məhkəməyə əvvəlcədən, yəni işə baxılana kimi məlum olmamalıdır. Bunun əksi o demək olar ki, məhkəmə həmin materiallara düzgün qiymət verməmiş, onlar əsasında işin hallarına uyğun

olmayan nəticələrə gəlmiş və sonda iş üzrə düzgün olmayan qərar qəbul etmişdir. Əgər bu cür qərar prosessual hüquq normalarının mühüm pozuntusu nəticəsində qəbul edilmişdirsə, bu hal məhkəmə aktına yeni açılmış hallar əsasında baxılmasına deyil, qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda və əsaslarla yuxarı məhkəmə instansiyasında (məsələn, Ali Məhkəmənin kassasiya və əlavə kassasiya instansiyasında) maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunmasının yoxlanılması üçün səbəb kimi qəbul edilə bilər.

Yeni açılmış halın iş üçün həlledici olması məsələsi isə hər bir konkret işdə onun bütün halları nəzərə alınmaqla həll olunmalıdır. Yeni aşkar edilmiş materialın həlledici olması üçün əsas meyar onun işin nəticəsinə təsir etmək imkanı ilə müəyyən edilir. Bir qayda olaraq hüquq normaları bu hal ilə mübahisəli hüquq münasibətinin iştirakçılarının maddi və ya prosessual hüquqlarının yaranması, dəyişməsi və ya xitamını əlaqələndirirlər.

Qanunun mənasına görə məhkəmə qərarı qəbul etdikdən sonra yaranmış yeni hal, hətta bu hal iş üçün həlledici olsa belə, yeni açılmış hal kimi qiymətləndirilə bilməz. Bu halda yeni halın mövcudluğu, məhkəmə aktına yeni açılmış hallar əsasında yenidən baxılması üçün deyil, yeni iddianın verilməsi üçün əsas ola bilər.

Bu mövqə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin qərarlarında da öz ifadəsini tapmışdır. Avropa Məhkəməsi “Ryabix Rusiya Federasiyasına qarşı” iş üzrə qərarında göstərmişdir ki, yuxarı məhkəmələrin qərarlarına yenidən baxma səlahiyyəti mübahisəyə təkrar baxmaq üçün deyil, ədalət mühakiməsindəki

kobud məhkəmə xətalarını və haqsızlıqları aradan qaldırmaq üçün yerinə yetirilməlidir.

Avropa Məhkəməsi “Levoçkina Rusiya Federasiyasına” qarşı iş üzrə qərarında yeni açılmış hal kimi istinad edilən materialların mübahisəyə məhkəmədə baxılıb, məhkəmə qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra meydana çıxmasını yeni açılmış hal kimi qəbul etməmişdir.

“Yeroqova Rusiya Federasiyasına qarşı” iş üzrə qərarında İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi eyni mövqedən çıxış edərək qeyd etmişdir ki, “işə aid və məhkəmə prosesi zamanı mövcud olan, lakin hakimdən gizli qalmış və yalnız məhkəmə araşdırılmasından sonra məlum olmuş hallar “yeni açılmış haldır”. İşə aid, lakin yalnız məhkəmə araşdırılmasından sonra yaranmış hallar isə “yeni” haldır. Avropa Məhkəməsi həmin qərarında qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarından sonra qəbul edilmiş digər məhkəmə qərarını iş üzrə yeni açılmış hal kimi qiymətləndirməmişdir.

Qeyd olunanlar ona dəlalət edir ki, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin MİÜMK-nın 05 fevral

2009-cu il tarixli qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra T.Cəbrayilovanın Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsindən aldığı 06 iyul 2009-cu il tarixli məktub iş üzrə yeni açılmış hal kimi qiymətləndirilə bilməz.

Bundan əlavə, iş materiallarından məlum olur ki, mülki işə eyni məzmunlu məktub əlavə edilmiş və Ali Məhkəmənin MİÜMK-nın 05 fevral 2009-cu il tarixli qərarında həmin məktublara istinad edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 438.1-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu yeni açılmış hallar üzrə qətnaməyə, qərardada və ya qərara baxdıqda ya ərizəni təmin edib məhkəmə aktlarını ləğv edir, ya da yenidən baxmağı rədd edir.

Ona görə də, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu T.Cəbrayilovanın qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsini təmin etməmiş, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin MİÜMK-nın 05 fevral 2009-cu il tarixli qərarına yenidən baxılmasını rədd etmişdir.

Qərardad prosesual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarıldığına görə ləğv edilmişdir.

Şirvan Yerli İqtisad Məhkəməsinin 05 dekabr 2008-ci il tarixli qərardadı ilə «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 3 sayılı (Şirvan) Yerli İqtisad Məhkəməsinin 28 fevral 2007-ci il tarixli, qətnaməsinin icra üsulunun dəyişdirilməsi barədə ərizəsi təmin edilməmişdir.

Şirvan Yerli İqtisad Məhkəməsinin 12 fevral 2009-cu il tarixli qərardadı ilə «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin həmin məhkəmənin 05 dekabr 2008-ci il tarixli qərardadından verdiyi şikayət təmin edilməmiş, şikayət və ona əlavə edilmiş sənədlər mülki işlə birlikdə baxılması üçün Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 12 mart 2009-cu il tarixli qərardadı ilə Şirvan Yerli İqtisad Məhkəməsinin 05 dekabr 2008-ci il tarixli sayılı qərardadı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İşin halları

İddiaçı «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti cavabdeh «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə qarşı iddia ərizəsi ilə 3 sayılı (Şirvan) Yerli İqtisad Məhkəməsinə müraciət edərək, «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyətindən «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 16186 manat məbləğində əsas borcun, 276500 manat məbləğində cərimənin və 4632 manat məbləğində əldən çıxmış faydanın və ödənilmiş 19 manat 80 qəpik məbləğində dövlət rüsumunun tutulması barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

3 sayılı (Şirvan) Yerli İqtisad Məhkəməsinin 28 fevral 2007-ci il tarixli sayılı qətnaməsi ilə iddia təmin edilərək, «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyətindən «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 16186 manat məbləğində əsas borcun, 276500 manat məbləğində cərimənin və 4632 manat məbləğində əldən çıxmış faydanın, ümumilikdə 297318 manat məbləğində borcun və ödənilmiş 19 manat 80 qəpik məbləğində dövlət rüsumunun tutulması qət edilmişdir.

İddiaçı «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti 18 noyabr 2008-ci il tarixdə ərizə ilə 3 sayılı (Şirvan) Yerli İqtisad Məhkəməsinə müraciət edərək, həmin məhkəmənin 28 fevral 2007-ci il tarixli qətnaməsinin icra üsulunun və qaydasının dəyişdirilərək, cavabdeh «Neftçala - Taxıl» Açıq Səhmdar Cəmiyyətindən tutulmalı olan 297318 manat məbləğində borcun onun mülkiyyətində olan əmlaka yönəldilməsi və həmin əmlaka həbs qoyularaq satılması barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri

İddiaçı «Araz» Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 12 mart 2009-cu il tarixli qərardadından Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasına verdiyi kassasiya şikayətində məhkəmənin maddi və prosesual hüquq normalarını